

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere
a Phosphatine Faliéres.

Kapható minden gyógyszerésznél
Egy nagy doboz ára **3 kor. 80 fillér.**
Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerész
Budapest, V. Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok)
Érdeklődőknek elismertetőfüzetet díjtalanul

Rozsnyay Mátyas **chininezukorkája** itelen chininből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fumei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, akik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron **Rozsnyay Mátyas** névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátyas gyógyszerésztára
A. ad, Szabadság-tér.

200 csésze
tea 1 korona.

ha a „Divinus” tea-pasztillákat használja, miáltal családja és vendégeinek nemcsak jól nyújt, hanem még pénzt is takarít

„Divinus” tea-pasztillák.

Egy doboz tartalmaz 50 drb pasztillát, melyekből egy drb elegendő 2-4 csésze legzamatosabb orosz tea könnyű és olcsó elkészítéséhez. Háztartásban, utazáson, vadászaton stb. nélkülözhetlen. Egy doboz ára 1 kor.

„Divinus” likőr- és rum-essenciák
csinos zsebüvegben, minden kívánt ízben.
Egy zsebüveg ára 1 korona.

„Divinus” növény-keverék.

Egy doboz elegendő 5 liter **legjobb gyomorerősítő-likőr** (à la Chartreuse) könnyű és olcsó elkészítéséhez. Kitűnő háziszert!
Egy doboz ára 1 korona 50 fillér.

Csak „Divinus” védjegy és aláírással valódiak. Kapható a legtöbb gyógyszerész, drogeria, fűszer- és csemege-üzletben, vagy

küldi a **Waltersdorfer Pál** droguista
főraktár: Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 8. szám.

Hirdetések felvételnek Blockner I. hirdetési irodájában, Budapest, Sütő-u. 6.

Legtökéletesebb arctisztító- és szépség-szerek minden arcot üdít, frissít és szépít a **KRIEGER-féle**

AKÁCZIA-crème 2 korona
-puder 1 korona
-szappan 1 korona

Törvényesen védve. Hatásuk csodás. Széplőt, májfoltot, ráncot, pattanást biztosan eltávolít. Nemcsak hasznos, hanem az egész világon közkedveltségnek örvendenek. — Főraktár: **Korona-gyógyszár** Bpest Kálvin-tér Postal szék. naponta.

Akar-e szép lenni? Akkor ne használjon más, mint a legjobbnak általában elismert

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, a melytől rózsás, üde, selymes arcbőrt nyer, eltünteti a ráncokat, széplőt, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló háziszert torok-, szemgyulladás, izadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és épentartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális háziszert gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Egy doboz ára **30 és 75 fillér.**

Rogátsy-féle borax-crém 1 K, borax-szappan 80 f. borax-puder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.

ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája, Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10. szám.

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás
ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmentve küld **Haltenberger Béla, Kassa.**

VASÁRNAPI UJSÁG

3. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JANUÁR 17.

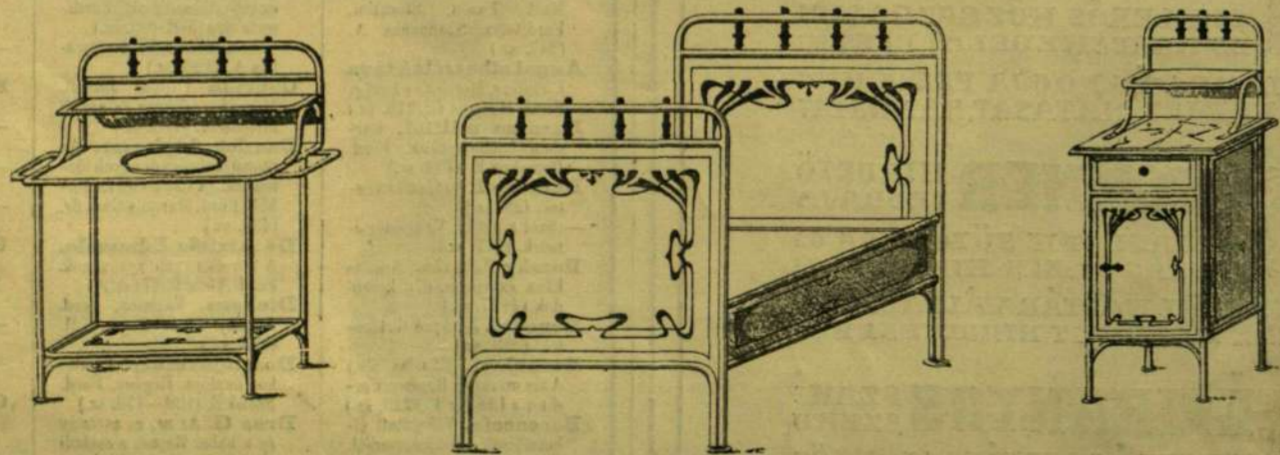
Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

1. A kereskedelmi kikötő Reggio di Calabriában. 2. Holttestek a tengerparton Messinában. 3. Egymásra támaszkodott házfalak Messinában.

A DÉL-OLASZORSZÁGI FÖLDRENGÉS.

VALÓDI RÉZBUTOR, FORRASZ NÉLKÜLI.

Hazai gyártmány! Elismert elsőrendű minőségű. Jobb, szebb, tartósabb és olcsóbb a galvanizált vascsövekből készült fémbutornál. Hézag nélküli, teljesen féregmentes. Nem kell pasztával fényesíteni. Szintartó, takarítása alig kerül munkába, mert legfinomabb angol vernirrel van patinázva. Legalkalmasabb butor: **finom hálószobák, szállodák, intézetek, szanatóriumok, kastélyok és kórházak részére.** — Izléses, modern minták dús választékban.

PÁPAI és NÁTHÁN vas- és rézbutor gyárosoknál
— Budapest, VI. ker., **Andrássy-ut 2. szám. Saroképület, Fonciére-palota.**

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldeték.

A DÉL-OLASZORSZÁGI FÖLDRENGÉS. — Ideiglenes kórház a sebesültek részére Ardoreban.

BARNÁ ÉG ALATT.

Nyáron hirtelen barnaság
Jön néha valahonnan.
Csupa nagy gyász a Föld s az Ég
S a szívem félve, reszketőn
Téli tempókra dobban.

Szapulva hull hideg eső,
Csepegő, furcsa árnyak,
Apró, fagyos, téli manók
Redős, forró homlokomon
Nagy próba-tánczot járnak.

Plyenkor mindent jól tudok,
Kegyetlenül, sötétén,
Hidegen látom sorsomat,
Czélomat s balga végemet
Ott fõnn a felhős égen.

Barnán, felhõsen néz a nyár
Reám, szegény balogra
S itt van már a homlokomon
Korán-kõtõten, fagyosan
A tél jégvirág-csokra.

Virágos, szegény homlokom
Mögött mély, barna eszmék
S egy szõrnyû gondolat-verem,
Magsiklanak a lábaim
S már mintha esnék, esnék.

Ady Endre.

FÖLDI TÜZEK.

Haldoklott egy pásztortûz kûnn a réten.
Kékült már a parázsok bíborajka,
Kik imént egymást marva édes kéjben
Egymásbúl lángot szívtak esókolgatva.

És sóhajtott a tûz: «Alig hogy égtem,
S már halni kell, rám gázol a nagy éjjel,
Fényes lángszárnymat a sívó szélben
Szikrázó tüzipihéknél fosztja széjjel.

A hamu hull, hull... Érzem, meg kell fûlnöm,
Oh, megátkozlak, tüzek faksztója,
Hogy mért kellett e perczyi létre gyûlnöm,
Melyért halállal büntetsz, õlve, fojtva».

S a haldokló tûz jajtúl fölérze
A földi mélységekben egy esõpp láva,
És fõlsváróg-kûszik testvérehez,
Mint véresõpp kûszik a seb ajakára.

«Ne zûgolódjál halandó, — így szóla —
Láttam tüzet milljónyit jobbat nálad,

Forróbb tüzet szentebb, nagyobb álommal,
S hamvába halt mind, ki életre lázadt.

Mi hajdan megráztuk a lomha földet,
A reszketõ eget megostromoltuk
— S ma csak pár holt szirt regél az idõknek
Sirkõként, hogy mi a titánok voltunk!

... S ott lenn még forr a tüzek óceánja,
Új, születendõ lelkek sok milliója,
S vak sorsa mindnek, hogy újjongva s fájva
Halandó álmát egyszer ellobogja.

Mert fázik a föld, azért szûl nászágyán
Tûzfiakat és elnyeli mind sorra,
Így melegszik halandó tüzek álmán
A halandó tüzeknek faksztója».

Bodor Aladár.

AZ ARCZKÉP.

Elbeszélés. — Irta Garvay Andor.

A mester haragosan megrázta hatalmas, õsz fejét és boszúsan dörmögve szólt rá a tiszteltreméltó öreg hölgyre:

— Rachel tanti, ezt maga nem érti! A maga nagyszerû Amerikája minden humbergójával nem ér annyit, mint ennek a leánynak a kis körme. Nem adok bele egy esztendõt és ezekkel fizetik minden esetevonását. Ezt én mondom!... Saint-Vertun!...

— Ön mondja?!... Hát bánom is én!... Kinek kellene a maguk rongyos frankjai? Hogyha Jim Thymoinknek jól esik, százezer dolláros Tiziánokkal ragaszthatja tele az istállója falait!...

— Elhíszem szívesen, hogy képes ekkora barbárságra a tisztelt bátyja ura. Nem is volna igazi amerikai máskülönb.

— Ön hiába gorombáskodik velem, tisztelt monsieur, mert a dolog veje mégis csak az, hogy én már torkig vagyok ezzel az étellel. Nem lakom tovább padlásszobában, nem eszem heringet ebédre és megfulladok a petróleumlámpa bûzétõl!... Érti?!

— Értem.

— Nos tehát?

— Tehát menjen haza.

— És Olly?

— Ó itt marad.

— A hugom nélkül nem megyek egy tapodtat sem!

— Akkor hát itt fog maradni, missis, mert a huga még egy fésztenedig tanul. Készül a nagy kiállításra. És bizony mondom, a kislány elviszi a nagy díjat. Olyan dícsõséggel megy majd haza Amerikába, hogy legalább is a mûvészeti miniszter cipeli utána a kézi táskáját, — ha nem maga a köztársasági elnök!

Rachel tantit ez az utolsó érv lefegyverezte. Hat álló hónap óta minden nap így kezdõdik ez a háborúság és így is végzõdik mindig. A leány pedig, a ki miatt ez a nagy hadakozás folyik, ott áll nyugodtan az állványa mellett és festeget csendesén, mintha nem is õ róla volna szó. Csak olyankor tekint hátra csillogó szemekkel a vitakozókra, hogyha a mester dõrgõ basszusa valami igen-nagyon ragyszerût talál mondani.

Oh, mert az a gyönyörû fejû, goromba, õsz ember olyan ragyogóan, olyan hihetetlenül csudaszépeket tud mondani olykor!... Ha egy kicsit el találja vetni a sulykot...

Néha maga miss Olly se tudja igazán elhinni, hogy mind azt a csodát õ róla mondják. És mondja egy világhírû, nagy mûvész. Hiszen ennyire nem is gondolt õ akkor, a mikor akaratos, szõke fejcsékjében megfogant az a bolondos, furcsa gondolat, hogy Párisba jön bohémnek.

Nem a mûvészet mindent lebiró, mindenható vágya vonta õt ide a Szajna-parti Babelbe. Ó csak a «Quartier» után epekedett. Murger Marcellje fogta meg a kislány szívét, s a newyorki társaság dédelgetett, csipkében dajkált kedvence, a szeszélyes dollár-hercegnõ, a Musotteok és a Pheziek napsugaras nyomorúságának egy fejezetét akarta ábrándos leány-romantikával végig élni. És tisztára belehalt volna a vágyódásba, ha az édesapja el nem eresztí. Szerencsére azonban, mr. Jim Thymoinknak volt érzéke a mr. Murger poézise iránt és nem ellenkezett, csak épen azt kötötte ki, hogy kíséretül elmenjen vele a testvérnéje, Rachel tanti is.

Miss Olly minden áron csak szegény piktorleány akart lenni. Saint-Vertunnel is elhitette a szegénységét, mikor a véletlen egy délelõtt összehozta vele. A mester a Louvrebán õdöngött, hangulatot hajszolva és ott bukkant rá a bájos, kurta szoknyás másoló leányra. Egy Velasquezet másolt meglepõen õntudatosan stílzáfással. Öt perc alatt összebarátkoztak és többet aztán el sem szakadtak egymástól.

A szegénység poétikus legendáját azonban Rachel tanti mindjárt azon a napon semmivé tette, a mikor Saint-Vertun legelõször fölment hozzájuk a mûterembe az Olly vásznait megnézni.

Egy idõ mulva aztán egyszerre elkezdtek beszélni a szalonokban az öreg Saint-Vertun tanítványáról, a szép amerikai misrrõl. Hogy szép, azt mindenki tudta, pedig senki a színét se látta még a leánynak. De hát igaznak kellett lennie a hírnek, mert maga Saint-Vertun lármázta fel vele a várost. A tehetségérõl pedig egyenesen csodákat mesélt.

A mester nagyon komolyan vette a leány dolgát. Az a cinikus, öntelt mûvész, a ki kérkedve szokta volt mondani, hogy azért nem vállal tanítványokat, mert úgyis hiába lenne: Saint-Vertun csak egyet adhat a teremés is világnak, — azért a csitri leányért a saját mûvészetét is elhanyagolta. Nem festett semmit, mert úgyszólván minden idejét a leánnyal töltötte.

Sokszor már maga miss Olly is megsokallta a dolgot és figyelmeztette:

— Mester! Ön miattam minden idejét elpazarolja... Nem dolgozik.

— Ej, értem már nem kár, gyermekem! — mondta olyankor a festõ némi keserûséggel. — Ugy is azt mondják, hogy megöregedtem... vén vagyok... megkopnak a színeim... Hanem azért neked még használhatok, gyermek!... Tanulj!... Azt akarom, hogy irigyeljenek tõlem és féljenek tõled, ha én már nem leszek...

És az õsz mester szavai hetet, rajongó lelkesedést öntöttek a gyermekleány lelkébe; új érzések, hatalmas, izzó vágyak támadtak benne. És így lett mûvésznõvé.

Kiállításra azonban még nem volt szabad. Saint-Vertun nem engedte. Azt mondta, hogy az õ tanítványának kész mûvészettel, egy csapásra kell meghódítania Páris.

Végre azonban még is csak meg voltak festve azok a képek is, a melyeket a mester a «Salonnak» szánt.

Két csodálatosan finom miniatúr volt. Telve színnel; élõ, meleg levegõvel s a nõi lélek tiszta, harmónikus poézisével.

És a képek csakugyan nagy feltûnést keltek a tárlaton... Egész Páris a Saint-Vertun

BEOMLOTT HÁZ BELSEJE BAGNORA MELLETT.

KATONÁK BONTJÁK A BEOMLÁSSAL FENYEGETŐ FALAKÁT.

A DÉL-OLASZORSZÁGI FÖLDRENGÉS.

tanítványáról beszélt a vernissage után; a tárlat második napján pedig már neki szánta a közönség közvéleménye valamelyik nagy jutalmat.

A nagy dícsõség Rachel tantit is egészen lefegyverezte. Egyszeribé el volt feledve a hónapos-szoba és a petróleum lámpa minden kellemetlensége. Sõt azért se haragudott meg nagyon a derék hölgy, mikor a kis «híres» se szó se beszéd, egyszerre derékon kapta és festõállványt, székeket feldöntõgetve, körülpakázott vele az atelierben.

Épen ott álltak meg nagy pihegve a szoba közepén. De Rachel tantinak még annyi ideje se maradt, hogy egy kicsit megpirongassa ugrifüles, bolondos kis hugát, mert a mûterem ajtaja egyszerre kivágódott és a szü-indiának irtózatos csata-ordításával berontott rajta a mester.

— Diadal! Dícsõség!... Azaz hogy... vevõ!... Veszik a pikturákat!... Egy amerikai!

— Na hogysne! — tiltakozott Rachel tanti élesen. — Csak nem gondolja talán, hogy a Jonathan S. W. Thymoin leánya odaáll majd a képeire alkudni, mint valami éhenkórász piktor?!

— Köszönöm a szép czímet, Rachel tanti! — nevetett a festõ. — Egyébiránt pedig egészen mellékes ebben az üzletben, hogy én mit gondolok. Az a fõ, hogy mit mond a mûvésznõ. Aztán a leányhoz fordulva, kétékedve kérdezte:

— Adod vagy nem adod?

Miss Olly válasz helyett egyszerűen a nyakába csimaspakodott a mesternek és nagy hirtelen egy-egy hangos csókot czuppantott mind a két arczára.

Rachel tanti szõrnyülködött:

— Na de ilyet!... Egy idegen urat... Uram bocsá!...

— Ej, hagyja el, missis! — szabadkozott Saint-Vertun. — Én már minden meggyanúsításon felül állok. A mi pedig azokat a képeket illeti, hát ebben a tekintetben egészen nyugodt lehet. Nem a milliómiss Thymoin adja el azokat a képeket, hanem mademoiselle Olly, a szegény párisi piktorleány, a kinek

pedig igen nagy szüksége volna már egy kis pénzmagra, hogy e helyett az odu helyett valami tisztességesebb mütermet fogadhasson.

— A mesternek igaza van — vágott közbe miss Olly hirtelen. — Én boldog vagyok, hogy pénzt kinalnak a képeimért, mert most már magam is hinni kezdem, hogy érek valamit.

— Hejlesen van, kislányom; — mondta a festõ, szokatlanul meleg tekintettel, gyöngéden megsimogatva a leány fürtös, szõke fejcsékjét. Délutánra ide küldtem az amerikaiust. Szabd meg a képed arát te magad, a hogy az egy elismert nagy mûvészhez illik. Csak aztán meg ne ijedj valahogy a földidõtõl, mert egy kicsit fekete...

Rachel tantit erre a figyelmeztetésre egyszerre rosz sejtelmek lepték meg és gyanakodva kérdezte:

— Csak nem akar talán valami színes gentlemant küldeni ide a nyakamra?...

— Azt majd meglátják délután! — nevetett a festõ rejtelmesen.

A takarítóné jóformán le sem szedte még a második reggeli maradványait az asztalról; a mûterem fõ büszkesége, a nagy empire fali óra el se ütötte még a hármát, s már kopogott is a Saint-Vertun amerikaiúsa. És úgy látszik, nagyon sietõsek lehetnek neki azok a képek, mert azt sem várta be, a míg a kopogásra válasz kap belülrõl, hanem az engedelmet megelőzve belépett. Váratlan megjelenése aztán úgy hatott a negyedik emeleti kis szobában, mint a bomba. Rachel tanti közel volt az elájuláshoz; a miss Olly arcját pedig egyszerre úgy elõntötte a forróság, hogy majd kicsattant.

Hát annyi bizonyos, hogy megnézni való legény is volt az amerikaius! Ól magas, hatalmas, karcsú alakja olyan volt, mint a száfa, s széles, robusztus vállain a szépatnásig megfeszült az elegáns redingot. De hát még a feje! Mintája lehetett volna egy klasszikus Antoniusz fejnek; — csak sötét márványból kellett volna kifaragni.

Mert Mr. Theodor Rosbern csakugyan «színes» volt...

Ezt azonban nem szabad tulságosan szó szerint venni. A fiatal gentleman csak olyan negyed-vér lehetett. Talán az apja, vagy az

édesanyja volt miatt; — egyik szülõjének azonban feltétlenül fehérnek kellett lennie, mert jellegzetes szép arca alig volt egy árnyalattal sötétebb a tropikus ég alatt élõ emberek rendes arczzsinénél.

Rachel tantinak azonban épen elég volt ennyi is a koloritból. A fiatalember bemutatkozását alig észrevehetõ fejbiccentéssel vette tudomásul, aztán egy közeli szõlyére ereszkedve, fázósan beburkolózott shawljába és összeszorított, keskeny ajkai mellé valami éles kemény ráncz üt ki.

Egy-két pillanatig miss Olly is szõrnyû nagy zavarban volt, mert sehogy se tudta eltalálni, miként viselkedjék a honfátarsal szemben. Végre a fiatalember maga segítette ki zavarából. Egyszerûen, minden kerülgetés nélkül bejelentette, hogy meg akarja vásárolni a tárlaton kiállított képeit.

— Mi az áruk?

Erre a kérdésre nem lett volna nagyon nehéz a felelet Saint-Vertunnek, a ki úgy tudott vásárt állani akár egy czigány lócsiszár, de hogy kérjen õ pénzt valakitõl? S még hozzá egy idegen fiatalembertõl?

Szegény kis miss iszonyú nagy bajban volt, és kétségbeesésében esdeklõ pillantást vetett titkon Rachel tanti felé, a ki azonban állhatatosan a szomszédos házak tetejét kémlelte az ablakon keresztül. A rettentõ szorongatásban aztán, egyszerre hirtelen észbe jutott, hogy egy ízben Jim papa a newyorki tárlaton valami jelentéktelen francia festõ képeért négyezer frankot fizetett.

— Akkor hát két képért kérhetek én is nyolecezeret! — mondta rá magában és mielőtt még meggondolhatta volna, hogy nem cselekszik-e hallatlan vakmerõséget, ki is kottyantotta:

— Nyolez ezer frank, uram!... Nyolecezer a kettõ...

A következõ pillanatban aztán már vissza is szivta volna szívesen a meggondolatlanságot, de úgy megjárdta a saját hangjától, hogy meg se mert többet mukkanni; csak tiszta, gyermekes tekintetét emelte fel halálos aggodalommal a hatalmas emberre. És akkor aztán látta, hogy az úgy el van merülve valamilyen

REGGIÓI ROMOK.

hogy nem is hallja azt, a mit ő beszél. Pedig éppen őt nézte olyan nagyon lelkesedetten.

A kislány elpirult a tekintet alatt és most már önkéntelen zavarában röppent ajkaira a szó:

— Talán sokallja uram?

— Igen! Nem!... Azaz hogy... Igen-igen, sokallom egy kicsit! — riadt fel most már a másik. A kislány alamuszi módon elpirult, mikor azt a nagy legényt olyan embertelen nagy zavarban látta. Rachel tanti azonban hirtelen zördüléssel toltá vissza az ablak mellől a székét, mikor a nem nagyon gavaléros választ meghallotta.

De a kislány is úgy tett, mintha felhúzná az orrát, a miért a másik drágálta a képeit.

— Nyolczezer frank sok, miss! — folytatta mr. Rosbern. — Nem adhatok értük többet haterzenél. Elvégre önnek tudtommal ezek a a legelső kiállított képei.

— De én Saint-Vertunnek vagyok az egyetlen tanítványa! — mondta a leány kipirult arccal, harcra készen.

Ez volt a legelső lekicsinylés, a melylyel életében illették. És az az ember még foly-

A MESSINAI VÁROSHÁZ, MELY A FÖLDRENGÉSKOR KIGYULLADT.

AZ OMLADÉKOK ÁTKUTATÁSA PALMIBAN.

A DÉL-OLASZORSZÁGI FÖLDRENGÉS.

tatta is!... Szertartásosan meghajolt és fagyos udvariassággal felelt:

— Épen azért ajánlok haterzet!...

— Nem fogunk megegyezni uram!

— Azért minden esetre engedje meg, hogy még egyszer eljőjtek. Talán akkor javíthatok valamit az ajánlatomon, előbb azonban látnom kell a képeket még egyszer.

— Kérem, a hogy ön kívánja!...

— Tehát holnap!... Ebben az órában.

— Yes!

Köszönt és elment.

Alig csukódott be azonban az ajtó, a háta mögött, Rachel tanti egyszerre kiesett előkelő, fagyos nyugalmából.

— Na hallod, Olly, ez már sok! Ezt ki nem állom! — mondta felszökve helyéről, mint egy kipattanó acél rugó. — Csak nem akarod talán ezt a niggert ide szoktatni magadhoz?!

— De tanti! — védelmezte a kislány bátor-talanul a távollevőt. — Hiszen mr. Rosbern nem is nigger!...

— Hát mesticiz! Roszabb a niggernél is. És mit akarsz vele?

— Én?... Semmit!

— Hát akkor minek rëndelted ide holnapra is?

— Hiszen meg akarja venni a képeimet!...

— Ez?!... Ez?!... A ki nem átalja drágallani egy hölgynek a képeit! Fi done!...

Egész estig folyt a szóharca, sőt még másnap délelőtt is. És végül Rachel tanti kijelentette, hogy semmivé fogja tenni a niggert a fagyos előkelőségével.

Miss Olly nem szólt semmit. Valami furcsa-furcsa dolog történhetett vele tegnap óta, vagyis inkább az éjszaka csöndességében. Olyan különös is volt az, Istenem!... Ebben is volt és mégis álmódott. Reggelre pedig úgy érezte, hogy ingyen, egyetlen egy jó szaváért odaadná neki azokat a képeket. De vajjon kellene-e neki még ma is? Tegnap bizonyosan nagy figyelemmel nézte meg őket; s neki most egyszerre úgy tetszik, mintha az egyik egy-két helyen el volna rajzolva. Dehogy is az egyik!... Mind a kettő! És csupa nyomorult szürkeség az egész!...

Szívszakadva leste az órák múlását s talán belehalt volna, hogyha pont háromkor nem kopognak az atelier ajtaján.

Hanem hát az ilyen szeszélyes, csitri kislány kitudhatlan eszejárásán tán még a jó Isten se tud eligazodni. Mr. Rosbern ugyanis, mint helyében bármely más fiatalember, ha egy szép lány látogatására indul, mosolyogva lépett be a művészet negyedik emeleti szentélyébe. Ebben a mosolygásban azonban a szentély úrnője valami gunyoros, elnéző jóakaratot vélt fölfedezhetni.

— Na hát pedig vele szemben ne játssza senki a nagylelkűt!

És erre a gondolatra olyan csökönyös makacsság szállta meg szőke fejcsökjét, hogy most már oda nem adta volna neki azt a két lekicsinyelt képet, még ha az Inkák minden kincsét kínálta volna is éretük cserébe.

A köszöntését is roppant szertartásosan fogadta, a mi azonban a közvetlenül érdekelt félre láthatólag nem tett lesújtó benyomást. Egyenesen rátért a dologra.

— Tegnap újra megnéztem a képeket, miss, — mondta, helyet foglalva azon a taboureten, a melyet kijelöltek számára. Mivel azonban a szája szögletében ismét ott csufondároskodott az a gyűlöletes mosolygás, miss Olly meg sem engedte, hogy elmondja a monológját, hanem sietősen közbevetett:

— Sajnálom, uram, hogy ide ferasztottam, mert...

— Talán megelőzött valaki?

— Nem, uram, de másként határoztam. Nem adom el a képeket.

Ezt a választ rettenetes diadalérzettel mondta el miss Olly, és várta a hatást. A másik azonban, a helyett, hogy egyszeriben megsemmisült volna a borzasztó elhatározással szemben, félre nem érthető czélatossággal nézett körül a szegényes szobácskában. Sőt nem is elége-

MESSINA ÜZLETI VÁROSRESZE A KATASTRÓFA UTÁN.

HÖLTETEK AZ UTCÁN MESSINÁBAN.

Ott állt előtte kalappal kezében és búcsuzkodott:

— Hát Isten önnel miss!... Remélem, nem nehezelt reám?...

Olyan bocsánatkérő, nyílt jólelkűséggel kérdezte, hogy arra okvetlenül kellett valami engesztelődés-félet mondani.

— De mit?... De mit?...

Szerencsére ebben a pillanatban nyitott be a takarítóné és a teához terített. Ez aztán mentő ötletet szolgáltatott.

— Hogy nem neheztelek-e? — kérdezte miss Olly ártatlan arccal. — De hát Istenem, miért nehezelnék?! Sőt hogy a jóakaratomról bizonyosságot adjak, szívesen látom egy cséze teára is. Azért, hogy vásárt nem csináltunk, ellenségekké még nem lettünk.

Rachel tanti erre a váratlan fordulatra katasztrófa környékezte. Oda se ült a közös asztalhoz, hanem az ablak közelében egy kis asztalkán külön terítettett magának.

Azok ketten azonban talán észre se vették, hogy magukra maradtak. Még ott bugyborékolta a forró víz leszűretlenül a szamovártalanában, és máris oly mély diskurzusba voltak keveredve, hogy az egész világról megfelelő-

dett meg a néma szembeszéddel, hanem egyenesen ki is mondta, hogy mit gondol:

— Ez az elhatározása meglep, miss, mert ebből a környezetből úgy látom, hogy viszonyai kívánatosabbá tennék, ha vásárt csinálna!...

Miss Olly szörnyen elpirult és hirtelen felszattanva mondta:

— Az meglehet, de ez tisztára az én magánügyem!...

— Nem akartam gyöngédetlenné lenni, miss; — védekezett a fiatalember, kalapját véve. — De hát lássa, rám nézve igen sajnálatos ez az ön elhatározása, mert megfoszt két értékes műtárgytól. Én ugyanis azzal a becsületes, jó szándékkal jöttem most ide, hogy elégtételt szolgáltatassak önnek, tegnapi viselkedésemért. A dolgomat elügyetlenkedtem, azt látom, már most legalább megmondom önnek, hogy a képei nagyon szépek, és hogy szívesen megadtam volna értük a nyolczezer frankot, mert többet érnek.

Mindezt pedig olyan őszinte becsületességgel mondta el, hogy minden bűnét meg kellett érte bocsátani. Miss Olly halálos gyűlölsége is úgy elpárolgott, hogy a legszívesebben akár mindjárt minden képét neki adta volna. De hát a kimondott szót már nem igen lehetett tisztességgel visszavonni, mr. Rosbern pedig menni készült...

HÖLTETEKET SZÁLLÍTÓ KATONÁK MESSINÁBAN.

A DÉL-OLASZORSZÁGI FÖLDRENGÉS.

keztek maguk körül; — beleszámítva a jó Rachel tantit is.

Zenéről, művészetről volt szó, aztán pedig a közös hazáról. A leány hozakodott elő vele és akkor a férfi arca egyszerre elkomorult. A leány rögtön észre is vette a hirtelen támadt felhőt a férfi homlokán, de sokkal őszintébb jellem volt, semhogy elhallgatott volna vele.

— Ön nem szívesen emlékszik vissza Amerikára? — kérdezte némi elfogultsággal.

— Nem miss; — felelt a férfi csendesen. — Nekem fáj az emlékezés...

— De Istenem, hát az hogy lehet? Nincsenek önnök odahaza kedvesei?

— Voltak és ez a vigasztaló, mert ha még most is lennének, az még jobban fájna.

A leány egy pillanatra megilletődve hallgatott. Valami mélyes borongás, valami ki nem mondott szomorúság volt a férfi tekintetében, a melytől egyszerre az ő szíve is fájni kezdett a nélkül, hogy tudta, ismerte volna azt, a mit az a másik gyászol. És a részvétnél ebben a szent, fájdalmas pillanatában hirtelen megszólalt egyszerűen, pöz nélkül, a tiszta gyermeki lélek mindenható ékeszólásával:

— Kérem... mondja el nekem, ha valami bánata van...!

A férfi ráemelte a tekintetét. Tele volt kiperegni készülő könnyekkel... Aztán beszélni kezdett halkán, elakadó, szaggatott suttogással:

— Az édesanyom mulatt nő volt... Az apám messze délen dolgozott, a hol a színes még ma is csak olyan igavonó barma az ő urának, mint az ökre, vagy a lova... Kicsi, futkározó gyermek voltam még, mikor egyszer valamelyik felügyelő, rá suhintva egy szerencsétlen teremtre, brutális röhögéssel mondta:

— Ez a lady itt a masha édes mamája!...

— És az a meggyötört, szegény teremtes rám emelte a fájdalmas, martir-teknitét...!

Aztán iskolába kerültem, később az egyetemre, hanem ennek a jelenetnek az emlékével nem bírtam több szabadulni. Elkísért mindenüvé. Ugy kísért, mint az árnyék, mint a végzet!... Ott égett, ott rágódott a lelke...

— Egyetlen egyszer mertem csak az édesapám elé állni; kértem, hogy legyen ember... Rám fogta a revolvert és az arcomba vágta, hogy csudar, feketé a vérem... Mikor aztán az a haragos, kemény szívű úr, a ki nekem is csak parancsoló, erős uram tudott lenni, csendes emberré lett, és végre egyszer kipanaszkodhattam magam a fejfájá mellett, elmentem megkeresni azt a szegény, gyöngye teremtet, a kinek könnytől zavaros, néma tekintete felriáztott még mindig, a legédesebb éjszakai álmomból is. Megtaláltam!... De hogy találtam meg!... Istenem, hogy találtam meg!...

— Megtépít, szegény teste alig volt annyi, mint egy gyermeké... És én perbe szálltam érte az Istenel, harcra keltem miatta a természetel. Meg akartam menteni, csak egy napot, egyetlen egy napot akartam számára kicsikarni; egy napot a boldogságból, kárpótlásul egy egész szomorú életért. Hogy egyetlen egyszer lássam mosolyogni, hogy az értelem egyetlenegy sugarát lophassam vissza a lelkébe, hogy egyetlen egyszer nyugodjék rajtam a tekintete a szeretet boldogságával... Egyetlen egyszer! Hogy ne üldözzön tovább az életen keresztül az a könnyes, néma, iszonyú tekintet... És hiába harcoltam. Ugy ment el tölem búcsútanul...

A férfi egy pillanatra elhallgatott és a lélegzetét visszafojtva figyelő leányra tekintve, fájdalmas lemondással tette még utána:

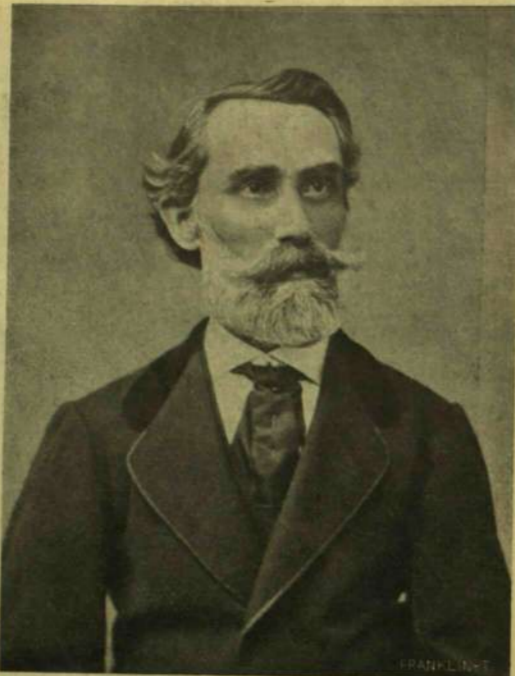
— Ezért fájdalmas nekem az emlékezés, miss... hanem... hanem most igazán ön az oka, ha untattam.

Hirtelen fölállott a helyéről és erőltetni kezdte a kedélyes hangot:

— Na! de most megyek is mindjárt, hogy legalább ezzel tegyem jóvá a bűnöm.

A leányt csak ezek az utolsó szavak térítették magához meghatottságból s akkor aztán, hogy leplezze megindultságát, maga is azon a kedélyeskedő, tréfás hangon folytatta, a hogy a férfi kezdte:

— Ezekért a csunya szavakért bizony megérdemelnél, hogy büntetésül valamennyi képeimet sorra megmutassam magának.

Ellinger fényképe.
JOANNOVIC GYÖRGY.

— Ah, büntessen meg, miss! — kapott a szóba a másik. — Vagy legalább azt az egyet mutassa meg, a melyen most dolgozik.

Hirtelen odalépett a festő-árvány mellé, a melyen egy letekart képecske állott és mielőtt a leány megakadályozhatta volna, föllebentette róla a könnyű vászon-takarót.

A következő pillanatban aztán a meglepetésnek egy önkéntelen kiáltása röppent az ajkaira.

Az állványra egy darabka elefántcsont volt rászoritva, s a finom művű, sima esontlemezről egy bájos fiatal leány hamvas, bársnyos arca mosolygott feléje. Egy csodálatosan életteljes önarcképe a művésznőnek.

A férfi keze megreszkedett, a mint a könnyű vászon lepett tartotta; aztán pedig hirtelen, elemi erővel tört ki belőle az elragadtatás:

— Egy milliót kérjen érte és megadom!... Vagy... Vagy adja nekem ajándékba...!

A nagy mohóság hirtelen elmúlt a férfi hangjából és a kérése már csupa bátortalan-ság volt. De beszélt a szavai helyett a tekintete. És miss Olly alighanem kitűnően tudott olvasni abból a tekintetből, mert hirtelenében olyan nagy zavarba jött, hogy egy árva szót se bírt szólani. A mi azonban nem valami nagy szerencsétlenség volt, mert pompásan megfelelt helyette Rachel tanti.

A derék hölgy ugyanis a végszóra hirtelen felugrott helyéről és gyilkos rövidséggel vetett véget a jelenetnek.

— Uram! — mondta fagyosan. — Ez a fiatal hölgy itt, S. W. Jonathan Thymoinnek a leánya New-Yorkból. Remélem uram, azt csak nem gondolja, hogy miss Thymoin egy... egy színes gentlemannek fogja ajándékozni az arcképét?!

A retentő szavakra a férfi sötét arca egyszerre izesztően elfakult; aztán meg felesapott bele a láng, hogy egy árnyalattal még sötétebbnek látszott.

Egy irtózatosszerű pillanatra olyan siket csöndesség volt a szobában, hogy nem hallatszott más nesz, csak a férfi ziháló, nehéz lélegzetvétele.

Aztán megszólalt az a megcsufolt, szíven vert ember:

— Igaza van lady; — mondta csendesen, kifejezhetetlen szomorúsággal. — Igaza van!... Én egy pillanatra megfeledkeztem róla, hogy... hogy színes vagyok...

— És megindult csendesen, lecsüggesztett fejjel az ajtó felé.

Hanem erre már felriadt a lány is. Egy erőszakos rántással leszakította azt a képet az állványról, aztán egy ugrással elállta az útját a férfinak és szólanul, sápadt arccal odanyújtotta feléje.

Az, egy pillanatra meghökkenve, értelmetlenül bánta rá, aztán pedig lecsapott arra a kis esontlemezre, és úgy ragadta magához, mint a héjja.

És akkor egyszerre felcsuklott a leány mellől a zokogás és nem tudott megnyugodni

még akkor sem, mikor már ott pihegett megriadva a férfi rettenetes karjaiban.

Rachel tanti pedig elkepedve bámulta az egész hihetetlen jelenetet. Ideje azonban nem volt hozzá, hogy elmondja róla a véleményét, mert egyszerre kivágódott a hátuk mögött az atelier ajtaja, és a szíu indiánok már ismeretes csataordításával, berontott rajta a mester.

— Mienk az aranyérem!

Ez volt megjelenésének mottója. A kiváló ujságra azonban Miss Olly, szelid melankholiával jegyezte meg:

— Azért mégsem lesz belőlem világhírű művész, mester.

— Miért te?! — riadt föl a mester hirtelen megtorpanva rohanásában a szoba közepén.

— Mert ezután már csak az ur számára pingálók; — felelt a kislány, boldog mosolylyal simulva közelébb az ő sötét gentleman-jához.

Miss Olly a következő lakonikus szövegben fogalmazta össze a papája számára a nap örvendetes eseményeit:

Mr. S. W. Thymoin New-York, Amerika.

Megnyertem az állami aranyérmet és szeretem mr. Rosbernt. Olly.

Rachel tanti ehez szükségesnek találta még, a saját álláspontjának jelzésére, pótlólag a következő táviratot küldeni:

Kérdéses gentleman színes. Rachel.

A mire aztán mr. Jonathan S. W. Thymoin részéről még ugyanaz nap délutánja, a következő válasz érkezett:

Mrs. Rachel Evening and Miss Olly Thymoin. Páris.

Azt a bolondságot hozták haza! Meg a niggert is, — ha nem nagyon színes.

Jim.

JOANNOVIC GYÖRGY.

1821—1909.

Az idei év első nevezetes halottjai között van az a tiszteletreméltó külsejű, mindenütt általános kedveltségben állott öreg úr, a kinek alakja sokaknak fog ezután hiányozni kulturális életünknek azokon az előkelő helyein, melyeken Joannovics György még késő öreg korában is élénk temperamentummal és fiatal lelkesedéssel vette ki a maga részét a munkából és az ünneplésből.

Nagyon lelkes ember volt egész világleletében. Ez a lelkesedés vitte a temesvári származású román fiút az 1847—48-iki országgyűlésre, melyen már akkor, alig 26 éves korában követ volt, később a szabadságharc zászlaja alá, majd a nemzeti ügy bukása után az emigrációba. A hontalanságot azonban nem bírta soká, pár hónap múlva hazajött és öt évi fogságot szenvedett Bécsújhelyen. Mikor az alkotmányt visszaállították, a bogsáni kerület képviselőjéül küldte fel az országgyűlésbe, báró Eötvös József pedig meghívta a kultusz-miniszteriumba államtitkárnak. Ez állásáról 1871-ben mondott le, hasznos munkálkodás után s ettől fogva főleg a kulturális és jótékonyági mozgalmaknak s a tudományok élte.

Legjobban a nyelvtudománnyal szeretett foglalkozni s nagyon megbecsült helyet vivott ki magának nyelvtudományi munkáival. A magyar nyelv problémáinak egész seregéhez szólott hozzá alapos készletséggel, éles logikával s ha egyebet nem, de legalább értékes anyagot mindig hozott az illető kérdés eldöntéséhez. Ezt a munkásságát becsülte meg az Akadémia, mikor még 1867-ben levelező, 1883-ban pedig tiszteleti tagjává választotta. Mikor a Szabad Lyezeum megalakult, őt választották meg e kultur-intézmény elnökének. A tudós körökben nagyon sok jóbarátja és tisztelője volt egyénisége szeretetreméltó vonásainál fogva. Nemzetiségi származása dacára mindig nagyon jó magyar ember volt, lelkes hazafi s a magyar nyelv és szellem szeretete vitte nyelvtudományi tanulmányaira is.

SZAMOSSY LÁSZLÓ.

1866—1909.

A közelmúlt napokban egy itthon kevésbé ismert festőművésznünk pályáját szakította félbe örökre a végzet, — őszinte, mély sajnálkozására s megdöbbenésére mindazoknak, a kik tehetségét ismerve, jóakarátú érdeklődéssel kísérték művészi fejlődését és sikerében bizva várták, hogy a hazai közönség előtt is bemutatkozzék, a mire hosszas tanulmányok után végre elhatározta magát ő is, a ki mindig a hatalmasan, csak kész művészként való fellépésről álmodozott. Sajnos, elveszítettük Szamosssy Lászlót, mielőtt még itthon is ismertté tethette volna tehetségét, a melylyel már számottevő sikereket aratott a külföldön s mielőtt még hírt és dicsőséget szerezhetett volna a Szamosssy névnek, mely egyébiránt már úgy sem ismeretlen a magyar művészettörténetben.

Mert habár nagy és híres művészi alkotások nem tették is nevezetessé e nevet, emlékezetes marad ama befolyás révén, melyet a most elhunyt művész édesatyja: Szamosssy Elek, mint halhatatlan Munkácsyunk első mestere, ennek művészi fejlődésére gyakorolt.

Munkácsy Mihály élete történetének lapjait forgatva, hálás megindultsággal olvassuk, hogy mily szeretettel karolta fel a betegsége miatt nagybátyjánál üdülő asztaloslegény művészsze való képzsének ügyét Szamosssy Elek, a véletlenül Gyulára vetődött arcképfestő; a kinek bátoritása megingathatatlan elhatározással érlelte Munkácsyban a művészet iránti vágyat s a ki maga mellé fogadta s másfél éven át nevelte s fejlesztette az általa helyesen felismert művészhajlést.

Szamosssy Elek 1826-ban született s a bécsi Rahl Károly festő-iskolájában végzett tanulmányok után éveket töltött Itáliában, a hol különösen a velencei iskola mestereit másolta. 1859-ben hazatért, hol itt, hol ott tartózkodott arcképeket festve s úri családok képtáráiban levő régi képeket restaurálta. Később a nagyváradi állami reáliskola rajztanára lett. Hunkar Katalinnal kötött házasságából született 1866-ban Budapestben László fia, a mostanában eltemetett festőművész, a ki már gyermekkorában nagy hajlamot mutatott a rajz és a zene, nevezetesen a hegedű iránt. Atyja mindjárt komolyan tanította a rajz elemeire, míg zenei tehetségének fejlesztését Tutsek Lajos nagyváradi zenetanár gondjaira bízta. Mire a VI. reáliskola osztályt elvégezte, a hegedűjátékban már annyira előrehaladt, hogy tanára ajánlatára atyja felhozta Budapestre s bemutatta a zeneakadémia akkori igazgatójának: Huber Károlynak, ki tehetségét megállapítva, Gobbi Alajos zenetanár gondjaira bízta, kinek igen szeretett tanítványa lett. A festészet iránti kedve azonban ép oly erős

maradt, mint a zenéhez való hajlama. S a zeneakadémiát elvégezve, Münchenbe, majd Párisba ment Munkácsy pártfogoltjaként, a ki mindig hálással emlékezett vissza első mesterére. Mikor azonban látta, hogy az ifjú festő túlsok időt szentel a zenének, jónak látta őt figyelmeztetni, hogy: «Édes Lászlóm, két műzsa nem eszöl egy embert homlokán, jó volna, ha egyik vagy másik műzsjának osztatlanul hódolna, mert egyik művészet fejlődése a másik rovására történik s így egyéniségének teljes kifejlődésére vajmi kevés kilátás van!»

Szamosssy azonban nem tudott egyikőtől sem válni s gyakran hangoztatta Munkácsy Mihályné szavait, a ki azzal biztatta, hogy a hegedűje egy aranykulcs lesz, mely megnyitja részére a szalonok ajtát.

1889-ben hazajött, hogy leszovalja önkéntesi évét Zágrábban a 101. sz. gyalogezredben. Itt nagy sikert aratott Ő Felsőlegény a tisztikar részére festett életnagyságú arcképeivel.

Ezután majd egy évtizedig itthon próbálta jövőjét megállapítani. Néhány kisebb művével a tárlatokon feltűnést keltett s többek között meglepő érdeklődést keltett fel maga iránt korán elhunyt tehetséges irónkban, Justh Zsigmondban, kinek elzetén több nyarat töltött.

Művészi tehetségének két irányban való megoszlása azonban a várvavart nagy sikert igen késleltette s e miatt sokat szenvedett. 1903-ban vergődő bohém lelkű Róma felé hajította vágya. Itt bekopogtatott Fraknoi Vilmos püspöknek, az ismert kiváló mű- és emberbarátunk ajtaján, ki már boldogult atyjának is igen meleg jóakarója volt. És a mint már számos fiatal művésznünknek volt és van alkalma az áldozatkész püspök jóságát tapasztalni, úgy Szamosssy sem fordult hiába hozzá. Fraknoi saját házában, később az általa alapított művészklubban adott neki műtermet s azonfelül beajánlva őt rokonainak s ismerőseinek, biztosította megélhetését. E nemes tett a már-már csüggedő művész lelkében ismét teljes erőben lobogtatta fel a lelkesedés tüzeit. Rövid pár év alatt művésze erősen izmosodni kezdett s Rómában, a hol egyébként már ismét teljes erőben lobogtatta fel a lelkesedés tüzeit. Rövid pár év alatt művésze erősen izmosodni kezdett s Rómában, a hol egyébként már ismét teljes erőben lobogtatta fel a lelkesedés tüzeit.

Művei közül különös sikert arattak: Tizian «Szent és profán szerelem» című csodás művének másolata, melyet a mecklenburg-schwerini nagyhercegi múzeum részére vettek meg; Velasquez X. Inceze pápájának másolata, mely az eredeti tulajdonosának, Doria-Pamfilii hercegnék annyira megtetszett, hogy azonnal lefestette magát Szamosssyval, s az arcképpel is rendkívül meg volt elégedve. Több remekműmásolat van Szamosssytól a zirczi apátság templomában is. Arcképei közül különösen

SZAMOSSY LÁSZLÓ.

sikerültek még Vanutelli biboros, Széchenyi Miklós vatikáni nagykövet, Fraknoi Vilmos, Hubay Jenő stb. stb. arcképei, melyeket a múlt évben hazatérve, kollektív kiállítás keretében akart itthon bemutatni, mely kiállítás alapja lett volna egy nagyratörő művész életnek. Álmainak megvalósulását azonban megakadályozta betegsége s a sejtető izmos szárnnyakat lekötötte a korán bekövetkezett halál. Kőszeghy-Winkler Elemér.

A MESSINAI SZOROSBAN.

Jó és szép dolgot utazni, de mindenekelőtt szép és gyönyörűséges az utazás a tengeren. Megesodáltam Olaszország klasszikus és modern művészi alkotásait, római szobrokra emlékeztető remek szép asszonyait, a régi és új Rómát, Nápoly öblét, tengeri világgörméjét, Pompejít, a meszeszerű Velencét, a bájos Palermót, egy sereg olasz templomot, tömördek műkincset, a világhírű olasz szobrokat, képeket, őskori romokat, ragyogó palotákat, — de mindezeknél szebb, nagyszerűbb, csodálatosabb a tenger. Ezerszínű fénye, fodrozó, tarajos hullámai, tomboló és vészthozó haragja, dőbenetes mélységének rejtelméi, a holdas éj aranyezüstös, rubintos vizsugarai és örökkön változó vagy fönsgésen nyugalmas fölülte megfogja a szívet, a lelket, leköt minden érzéket és egyszeriben megért a tengerbe szerelmes velencei dózsát, a világlágró angolt, a tenger birtokáért gyilkoló marconza hadi népet és a tengeri fürdőbe halálosan vágyódó asszonyokat... A tenger kifürkészhetetlen szépsége, bája, varázslatos ereje leküzdhetetlen. Naphosszat és éjjeleken át nézi és bámulja az ember, még ha egyebet se lát, mint eget és vizet.

A tengerek gyöngye pedig a messinai szoros! Örökké hullámos, mindig mozog, ágaskodik, zúg, susog, morog vagy tombol, mint a mindig mozgó, ideges, temperamentumos kalábriai vagy szicíliai olasz. A forró nyári éjjelektől eltikkadt utast itt mindig lágy szellő, édes fuvalom lengi körül, fölűditi, új életkedvre deríti, este pedig kéjes álomba ringatja. Hegyes, erdős, virágos két partja, közéjük ékel vidám, forgalmas városai, gyönyörű tájképei feledhetetlen benyomást tesznek az utasra. Ezt a tengert, búhájos vidékét a jó Isten igazán csak jó kedvében teremthet és jaj, hogy népét, lakóhelyeit és városait most haragos kedvében pusztította el! Tengernyi fájdalom, iszonyú szenvedést hozott a szörnyű szerencsétlenség a tengerszoros lakóira és az egész olasz nemzetre. De a lesújtó elemi csapásban is megvizsgálgathatja őt az egész művelt világ részvéte, segítő keze, együttérzése. Mert Olaszország az egész világé! Természeti szépségei, művészi alkotásai vonzzák, csábítják az őt világrész minden művelt és művelődésre vágyó népet.

És ennek a tündérvilágnak egyik legszebb,

SZAMOSSY LÁSZLÓ MŰTERME A RÓMAI FRAKNOI-INTÉZETBEN. — Jely Gyula fényképe.

PILLANTÁS AZ ERZSÉBET-HIDRÓL LEFELE.

legragyogóbb drágakövet: Messzinát törte ki foglalatjából a mostani földrengés. Be szép, virágzó, élénk, vidám, gazdag város volt! Nap-sugárban fürdő mólóját, márványos tengerpartját, csinos tengeri fürdőjét, templomait, magas tornyú székesegyházát, forgalmas, nagyvárosias főutczáját, modern szállóit, emeletes palotáit, a háttérben emelkedő szőlőtermelő hegyeit nem felejtheti el az ember, ha csak egyszer is látta.

Két napot töltöttem falai között. Tömérdek idegen járt mindig Messzinában, de leginkább francia, angol és német, a legtrikáiban magyar. A *Trinacchia* szállóban laktunk. Hatalmas, modern palota volt, udvara és lépcsősarnoka élő pálmákkal, nagylevelű délszaki növényekkel és virágokkal ékes. Természetesen nem sokat időztünk benne. Naposzsztát késő estig az utczákat, tereket, kerteket jártuk, középületeit, templomait bujtuk és fűrödtünk.

A *Giardino Pubbico* Messina legszebb kertje. Garibaldi és II. Viktor Emánuel fehér márványszobrai díszítik. Évszázados, hatalmas pálmák, csodálatos, nagy piros és sárga színű tropikus virágok, csobogó, tiszta vizű szökőkutak gyönyörködteik a sétálót. A nagy parkot, melynek alacsony növényzetét megsárgította, kiszáritotta a nap forró sugara, a tengerből bevezetett hosszú s élég széles csatorna szeli át. Vize a kertben tiszta, átlátszó, de a parkon túl már piszkos, zavaros, a messinai szegényebb polgárság asszonyai, leányai, no meg a cselédek odavetik a hulladékot, ételmaradékot. A szegényebb olasz nép hű marad hagyományaihoz és nem igen becsúli a tisztaságot.

És a messinai asszonyok és leányok! Nemcsak a patricziusoknak, a rangos és egyéb úri népek hölgyei, hanem a polgári asszonyok és leányok, varrónők, munkásleányok is túlnyomóan szépek, bájosak. Valamennyinek hamvas-barna az arca, égő, nagy fekete szeme, hullámos, csillogó fekete a haja. A típus egy és ugyanaz. Változatosság nincs, de akad közöttük föltűnő és klasszikusan szép. Férfiak, asszonyok többnyire fehér ruhában járnak, fehér szalmakalappal, fehér vagy sárga cipőben. A nők izlésesen, elegánsan öltözködnek, csupán a kalapviselet izléstelen. Szinte bosszantó a szicíliai asszony kalapja. Nagy, virágos, széles, néha valósággal szalmakazal nagyságú (megjegyzem, hogy a párisi divat akkor még kis, formás kalapot irt elő) és épen ilyen izléstelenül nagy, virágokkal megterakott a kis bébék kalapja is. Némelyiken meglátszik, hogy csaknem görnyed a nagy teher alatt. De a gyermek-kultusz kiváltképen a rendkívüli kiöltöztetésben nyilatkozik meg. A nyolcz-tíz éves kis leányok épen olyan divatos ruhát és kalapot viselnek, mint a szép mamák.

A messinai tengerparton négy-öt tengeri

fürdő gondoskodik az üdülésről. Teljesen külön fürdők van a nőknek, meg a férfiaknak; nem úgy, mint a nagy világfürdőkben, a hol asszony, férfi a tengerparton úszóruhában találkozik. És külön elegáns *családi fürdője* van Messzinában a patricziusoknak, a módos, úri népek. Természetesen mi is megfürdöttünk. Egyik útitársam, egy tipikus cseh származású osztrák beamter ugyan nagyra volt úszni tudásával. Magam lehetően a fürdő közelében szeltem a hullámos tenger langyos vizét; mert hogy minden messinai kicsi korától úgy úszik, mint a hal a vízben és ezért a tengerben semmi korlát sincs az úszók számára. De a beamter meg akarta mutatni a tudományát. Messzire kiúszott a tengerbe és onnan csábított és gúnyolódott, a miért utána nem mentem. Egyszerre keserves kiáltást hallok:

— Hilfe! Hilfe!

Az én osztrákba oltott csehem ugyancsak ordított, keservesen és ijedtében — Bécsben gondolta magát. Egy helyben eviczkél és úgy nyújtogatta felém a félkarját, mint a lubiczoló liba a nyakát.

Kiáltok a fürdőmesterek, ez gyorsan vitorlás csónakba ugrik és nagy iramban tart a fuldokló felé! Szerencsésen a csónakba rántja és a mikor a fürdőhához ér, egetverő káromkodás között szidalmazza az én osztrákomat.

— Nem megmondtam, hogy arra ne úsz-

szon az úr! Micsoda piramidális ostobaság belemenni az örvénybe. Csak egy német vagy svába lehet ilyen ostoba! Belemegy az örvénybe! Csak odaveszett volna!

A messinai szoros ugyanis tele van kisebb-nagyobb örvényekkel. Az én osztrákom pedig, a ki majd elsüllyedt szegényletében, hogy a származását kitalálták és egy magyar előtt ostoba svábnak neveztek, mindenre gondolt inkább, mint arra, hogy erre vitt Odysseus mitológiai útja és hogy nemesak a Scylla előtt van Charybdisz, hanem örvény egyebütt is ólálkodik a messinai tenger vizében...

A Via Cavouren, a hosszú, napsütötte szép utca egyik legjobb vendéglőjében ebédeltünk meg. Csupán idegenek és külföldi származású messinai kereskedelmi tisztviselők étkeztek ott. Megismerkedtem egy tucatz német fiatal emberrel. Valamennyi panaszkodott. Nem jó az élet itt, nem bírják a nyelvet, nagy a forróság, nem ízlik a szicíliai koszt és vágyott mind haza, a hidegebb éjszakra, a maga császári Berlinjébe, Drezdába, Münchenbe, a honnan ide jó messzire elszármazott. De leginkább az unalom miatt panaszkodtak. Vendéglőben, kávéházban töltik a szabadidejüket, mert a messinai nem fogadja be őket.

|| Olasz pinczérünk pedig hamis lirákat adott vissza a tizlírás bankjegyből.

— Reggel a bárkás csalt meg, most meg maga, kedves cimboró?! Ez mégsem járja!

A pinczér elröstellte magát és kicserélte a pénzt. Azután félre hívott és bemutakozott:

— A vendéglős fia vagyok. Úgy látom, magyarral van dolgom és ez nagyon bánt. Hanem mert a magyarokat mi szeretjük, szolgálók egy jó tanácsos.

Eszembe jutott Herczeg Ferencnek leg-híresebb szindarabja, melyben a pinczér hálából ezt tanácsolja Tarján Gidának:

— Sohase egyik vendéglőben hasát!

Elnevettem magam.

— Hogy hasát ne egyem?

— Nem uram, — nevetett vissza a messinai ifjú, — hanem hogy ha még sokat jár Sziciliában, vigyázzon mindig a váltott pénzre! Itt mindenki hamis pénzt ad az idegennek:

a kávé, a czukrász, a borbély, a bárkás, a vendéglős és a kereskedő. Mert a szicíliai azt tartja: az idegent megcsalni nem bűn, hanem multság és gyönyörűség!

— Köszönöm uram, feleltem és megkélvél, jó kedvvel ráztam meg a kezét, — a tanácsát pedig sohasem fogom elfelejteni!...

Hajh! Mikor adhat majd a messinai megint jó tanácsot az idegennek!

... Fiuméből eddig három útitársam volt az Adria hajóársaság *Arpad* hajójának első osztályán: *Bataglia* báró osztrák-lengyel birodalmi képviselő, kedves, művelt neje: filigrán bájos asszonyka, és a már említett osztrák császári tisztviselő.

AZ ÖRDÖGÁROK NYILÁSA.

TÉLI KÉPEK BUDAPESTRÓL. — Balogh Radolf félfotó.

Messinában azonban gyarapodtunk. Új és érdekes útitársaink akadtak: egy messinai mérnök, egy szicíliai falusi orvos, egy máltai angol milliomos hajógyáros és — a messinai vőlegény.

Mert Schiller messinai menyasszonyát bizony nem találtuk meg. Pedig a báróné ugyan csak kereste (nagyon szeretett volna messinai esküvőt látni), de a vőlegényt megtaláltam én — a hajókabinomban, a mely a legnagyobb volt a hajón s ezért odaszállásolták. Az előbbi három új utas Nápolyba jött velünk a második osztályon (a milliomos is), a messinai vőlegény Palermóba utazott a menyasszonyához első osztályon.

Egy *Reggióban* töltött feledhetlenül szép délutáni ünnepség után esti szürkületkor indult a hajónk fölé a messinai szorosban. Két oldalt a sziklás vidék városai: Galati, Messzina, Cicei, Fáró, San-Gregorio, Reggio, San-Giovanni és a magas hegyesúcson fekvő kis Scylla. Odysseus félelmetes sziklavárosa. Valamennyi tündéri fényvel volt kivilágítva. Szicília legnagyobb ünnepét, Kisboldogasszony napját ülte. Mindenik város csaknem nappali világosságban ragyogta be a tengert. A városokból, a fölöttük levő hegyekről és sziklákról rakétákat, tűzkigyókat, csillagokat eregettek a levegőbe, kivilágított hajók úszkáltak a városok mentén, mindenütt hangos, vidám zene és ének hallatszott felénk és az ünnepi mámor minket is elragadt. Leginkább a szikla-ormonon kivilágított Scylla érdekelt bennünket. Áhítattal néztünk föl a hegy tetőre s azután a Charybdiszről kérdezősködtünk.

— Hol van Odysseus iszonyatos Charybdisze?

— Itt, a hol járunk, — felelte a kapitány, — kisebb-nagyobb örvények vannak. Tévedés azt hinni, mintha a Charybdisz helység, vagy szikla volna, mint a legtöbb utas gondolja. Ezek a kis örvények veszedelmesek lehetnek Odysseus esónakjainak, de teljesen ártalmatlanok a mi gőzöseinknek.

Gyönyörűség szép út volt. Mintha az ezeregy éj káprázatos tündérmeséit varázsolták volna élénk. Hogy ennek a sok virágzó városnak, gondtalanul mulatozó, törekvő népek sorra el kellett pusztulniok!

... Közben pedig még a vacsoráról is megfeledkeztünk. Mikor a hajóablakon át lenézünk a megrakott asztallal elhagyott ebédőbe, csak egy ember falatozott pompás jó étvágygyal: a messinai vőlegény. A boldog ember semmivel sem törődött, csak evett és a menyasszonyára gondolt. Tipikusan olasz, szép, deli szál legény volt. Selymes fekete haja, bajusza kinfene, kikenve illatos olajjal, kenőccsel, szeme csillogott, ruhája választékos, gondosan kivasalt, különben pedig szóval és szórakozott, mint a legtöbb vőlegény. Korán lefeküdt, kora haj-

ÁLLÓ JÉG A DUNÁN.

nalban felköltött öltözködésének zajával. Boesánatot kért és két óra hosszat kente-fente magát. Tele lett a kabin kábító illattal, de még azután sem győzte magát eléggé kefélni és kendőzni. Nagyon szerelmes volt szegény!

Mi azonban éjjel jó sokáig a földzeten maradtunk. Új olasz barátainkkal ismerkedtem. Hogy megtudták, hogy magyar újságíró vagyok, el nem váltak tőlem Nápolyig. Megható volt irántam, a magyar ember iránt való meleg szimpátiájuk.

A mérnök: *Ermanno Rossi* s az orvos is: *Georgio Pelasco*, élénken emlékeztek legutóbbi alkotmányválságunkra, szidalmazták az osztrákot (osztrák útitársaimra rá se néztek, tudomást se vetek rőlük) és egyre biztattak, hogy ne hagyjuk magunkat az osztrákoktól zsarolni.

— Az osztrákot minden olasz gyűlöli, mondogatták, de a magyart szeretjük, becsüljük! A magyar a mi testvérünk, együttérez velünk és szabadságszerető, lovagias, mint az olasz.

Egész úton együtt jártuk az olasz városokat és az osztériákban, meg kávéházakban mindenáron vendégeikül akartak tekinteni. Csak mikor azzal fenyegettem, hogy megsértenek, állottak el attól, hogy vendéglői költségeimet fedezzék.

Vajjon élnek-e még derék barátaink, ki tudná megmondani!

De megindító volt a máltai angol hajógyáros viselkedése is. Állandóan velünk volt és versenyzett az olaszokkal udvariasságban és előzékenységben. A magyar szimpátia az olaszokról reá is ráragadt. Olasz dalokat dudolt velünk és a mikor én magyar dalokra tanítottam széphanug olasz barátaimat, áhítattal hallgatta. De olaszul — *egy kukkot sem tudott!* Egy angol-olasz szótárt hordott a zsebében és mikor valamit mondani akart, onnan böngészte ki nagy fáradsággal és még nagyobb türelemmel az olasz szótát. A flegmája ámulatba ejtett. Megkérdeztem tőle, hogy mióta lakik Máltában.

— Nyolcz év óta, — felelte silabizálva és inkább gesztusokkal, meg mimikával, — ott nősültem, három gyermekem van.

— És mégsem tanult meg olaszul?

— Eddig nem volt szükségem reá. A munkásaim többnyire angolok. De most olasz üzleti összeköttetéseket szerettem Nápolyban és Genuában. Ezért utazom oda és azután majd megtanulok olaszul.

Ime, a tökéletes anglus! Olyan, hogy germanizmussal éljek, a minőnek a könyvben írva vagyon. Nyolcz évig él olaszok között, de a szuverén angol megveti és lenézi a föld népét és rá se hederít a nyelvére, de mihelyt üzletről van szó, azonnal észreveszi nyelvének hiányosságát.

Reggel nyolcz óra tájt a hegyekkel körülvett, csodálatosan szép Palermóba érkezünk. Hatalmas, gyönyörű öble nézetem szerint sokkal szebb, mint a nápolyi öböl. A széles szájú kikötő zsufova volt hajókkal. Tömérdek kereskedelmi és luxushajó, vontató gőzös, páncélos hadihajó, egész sereg személyszállító, közöttük egy hatalmas monstrum. Nézem, nézem, előveszem a messzelátót, a földzeten ember ember mellett, egyforma, két mándlis férfi, piros kendős asszony. Nézem a filírást.

— Kárpátia!

A magyar kivándorlóhajó volt, a földzete tömve kivándorló magyarral.

— Odakiáltak nagy, hangos szóval a hajóra.

— Ugy-e magyarok maguk?!

Száz meg száz torok kiáltja vissza:

— Azok vagyunk uram, magyarok!

— Hova mennek?

— Amerikába!

— Járjanak szerencsével! És jöjjenek vissza melőbb! Az úristen áldja meg magukat!

Ezer kalap repül a levegőbe és megannyi hang kiáltja vissza:

— Áldja meg a jó Isten az urat is!

— Ne felejtsek el a magyar hazát! Isten áldja! Sok jó szerencsét!

A tömérdek magyar: asszony, férfi, legény és leány mind odatódul a hajó ormára és ka-

HALÁSZBÁRKÁK A JÉGBEN.

TÉLI KÉPEK BUDAPESTRÓL. — Balogh Radolf félfotó.

lapját, kendőjét lengetve, a fölsíró, zokogó érzésektől rekedten kiáltja még egyszer:

— Köszönjük, köszönjük a jó kívánságot! Isten áldja meg! Iparkodunk majd vissza, ha lehet!

Én is meglóbalom a kalapomat és lengetem, lengetem, a míg a *Kárpátia* lassan kifelé indul a kikötőből. És nem tudtam levenni róla a szemem, míg a könnytől el nem homályosult. . . . Az én olasz barátaim meghatottan ölelgettek és odajött hozzám Bataglia báró osztrák képviselő is.

— Uram, — mondta, — sok világot bejártam. Ismerem a mi osztrák népeinken túl az orosz, a németet, az angolt, francziát és az olaszt, de olyan együttérző, lelkes, derék nép nincs ezen a kerek, széles nagy világon, mint a magyar! Hogy ezer meg ezer hazáját elhagyott, önmagával is meghasonlott ember egyetlen honfitársa szavára így fölinduljon, mint a hogyan most láttam, erre nem tudok példát, ezt csak a magyar tudja! Én lengyel vagyok,

zásáival. Most színpadí műben, a «Falusi verebek»-ben hasonlókkal mulattatja színházi közönségét. A darab első részében fővárosi urakat s hölgyeket vezet a faluba, hogy a nekik szokatlan környezetből kirívó furesza viselkedésükkel keltsenek kacaját, — a mű másik részében pedig parasztokat utaztat Budapestre s ezeknek viselkedésével támaszt derült hangulatot. Már ebből is látható, hogy a munka keveréke a falusi népszínműnek s a fővárosi életképnek, — vidéki és nagyvárosi hangulatok vegyülméke. De Gárdonyi még más ellentétekről is gondoskodik. Nemesak fővárosiakat vezet falura, nemesak falusiakat a fővárosba, hanem magában a nagyvárosban is folytatja a képek anti-théziseit. Egy budapesti konyhában úri hölgyekkel s gavallérokkal főzet ebédet, — az úri szalomban pedig eselédlyánt és bakát itat le pezsgővel. S ezekkel a bizarr ellentétekkel kacagató hatásokat ér el. A Népszínházba költözött Nemzeti Színház aligha találhatott volna alkal-

lomban is a szerző föllépésüknek csak mulatós részét színezi ki. Hogy a bohózat teljes legyen, a harmadik felvonásban a leány és a legény, a kiket egymástól el akarnak választani s a kik elkeseredésükben kettős öngyilkosságra határozzák el magukat, haláluk előtt még egyszer lakomat esapnak s kiiszszák az uraság pezsgőjét. A szokatlan italtól elaluszának, s a bíró, midőn újra megjelen, hogy a leányt haza vigye, halottaknak gondolja őket. Rémületében megbánja korábbi szigorát s beleegyezik, hogy az ittas párocska majd egymásé legyen.

A színészeknek úgy a konyha főzési, mint a szalon pezsgőzési jeleneteiben ugyan kitűnő alkalmuk nyílik bohózatos hatások elérésére, de minél nagyobb az ő hatásuk, annál több kárt szenved az irodalmi munka. Aggodalom támad, lehet-e komoly érzésekkel, szíveket megrendítő tragikus motívumokkal ily bohó játékokot űzni? Lehet-e drámának induló esele-

TÁTRA-LOMNICZ. — Isabella főhercegnőny fölvétele.

én meg tudom érteni és soha, soha sém fogom elfelejteni ezt a megható, szép jelenetet!

. . . És mégsem értette meg sem ő, sem az én olasz barátaim! Mert mit tudják ők, hogy mit jelent az, hogy annyi ezer meg ezer derék munkáskéz hagyja el a mi sokat szenvedett szép Magyarországot! Mit tudják ők, hogy minő sorvadást, minő megfogyatkozást jelent ez nekünk. Mert ha megértették volna, *e pillanatban* egyik se szólott volna hozzám.

. . . . Azután bejártuk az egykori szicíliai királyság csodaszép fővárosát, a pompás, feledhetetlenül szép Palermót. De erről majd máskor.

. . . . A messinai völgyényt pedig ott várta a kikötőben a menyasszonya. A palermói kisasszony magas, karesű, égő fekete szemű, halavány arcú szép leány. Szerelmesen simúlt a völgyényéhez. Gyönyörű szép pár ember volt.

Bihari Imre.

FALUSI VEREBEK.

A Nemzeti Színház bemutatója.

Gárdonyi Géza már ismételtelen megnevetette olvasóközönségét a Göre Gábor, Durbints sógor, Mujkos koma s más falusi alak budapesti uta-

masabb és stilszerűbb munkát első magyar bemutatójával. S hasznosabbat is alig, hiszen közönségének túlnyomó része ma is a régi Népszínház közönségéből kerül ki.

A milyen a mű környezete, olyan maga a cselekmény is. A komoly drámának és a bohózatnak keveréke. Az első felvonás falusi drámának indul. Az öreg bíró mindenáron egy gazdag özvegyemberhez akarja adni hugocskáját, a ki azonban egy szegény parasztleányt szeret. A legény katonának megy s a felvonás azzal végződik, hogy legény és leány, mint Petőfi «János vitéz»-ében Jancsi és Juliska, meghatva búcsúznak el, örök hűséget esküdven egymásnak. A második felvonásban azt várjuk, hogy a bíró sanyargatja majd a leányt, menjen a gazdag kérőhöz. E helyett Budapesten vagyunk, az úri konyhában, a hova a szeretője után szökött leány eselédnek állott be. Itt aztán a dráma megakad, bohózatra fordul, mulatságos konyhai jelenetek tarka egyvelegévé. A felvonás végén ugyan megjelen a bíró s falusi kiséréte s erőszakkal haza akarja vinni a leányt, de már a cselekmény többé nem válik komolylyá. Mert hiszen Göre Gábor s Mujkos koma a nagyvárosi környezetben nem képviselnek valami nagy hatalmat s kü-

ményt burleszk módon folytatni és befejezni? S felmerül a kérdés, hogy a ki a magyar nép életének, érzésvilágának feltárására vállalkozik, hivatása-e annak, hogy a nép komoly érzelmeit bohózattá devalválja. Képzelnék csak el, hogy Petőfi János vitéze és Iluskája, miután sok próbát és szenvedést állottak ki, egy úri házban berüggött eselédékként találkoznának! Az írókat mi sem kényszeríti arra, hogy a népről írjanak. De ha a népről írnak, ne fölünyes mosolylyal illessék, hanem azonosítsák magukat vele. Érezzenek vele együtt. S ha ez az érzés nem is eléggé erős valamely íróban, a stilszerűség iránti érzék is megsúghatja neki, hogy mit foghat fel tragikusan és mit komikusan. Irhat komoly drámát a népről, ha annak indulataival magát azonosítja; irhat komédiát is, ha mosolyogva néz le rá. De föltétlenül visszas hatású, ha csak azért kezdi komolyan a nép érzelmeinek festését, hogy végül az úri osztály fölünyével lesajnálja és kiigúrázza. Vagy lehet a nép fia s leánya drámai hős, vagy sem. Ha lehet, — mint a hogy lehet, — maradjon végig az s ne váljék lelkének komoly motívuma vásott eselédék csinítevésévé.

A legnagyobb hatást a mű első felvonásá-

nak némely igazán népies jelenete érte el, a melyet a városi ember gúnymosolya még nem rontott el. E jelenetek jelzik egyúttal, hogy hol kell Gárdonyi tehetségének igazi körét keresni. A hol természetes, naiv és egyszerű hangokat szólaltat meg, ott van ő helyén. S minél becsesebb lényének ezen vonása, annál nagyobb hivatást teljesít a bíráló, a mely ezt emeli ki. A Nemzeti Színház színészei, a kik különben is jók a népies alakok ábrázolásában, minden tölük telhetőt elkövettek a siker érdekében. Csak azt kifogásolhatjuk, hogy a legkülönbözőbb tájszólásokat és a mi ennél nagyobb baj, a budapesti mű-paraszt szólásmódot alkalmazták. Kitűnő volt Rákosi Szidi és Rózsahegyi. Ők igazi népies alakokat játszottak.

Palágyi Lajos.

Titokzatos, nyikorgó hangok hallatszotak; a forgatyu szinte áttüzesedett (hisz a mi fejünk is fött) és várnunk kellett, míg lehülni méltóztatott, a min ugyan keveset lendített Rattray zsörtölődése. Kijelentette, hogy az ilyen szerkezetű kocsi a leggyalázatosabbak az automobilvilágban — és ez az egy különösen gyalázatos közülök. Lehet talán még rosszabbat készíteni, de eddig még nem készítették ennél rosszabbat. Mikor azt bátorkodtam kérdezni, hogy mért nem mondta meg a véleményét, mielőtt Londont elhagytuk, kinyilatkoztatta, hogy nem nézetek nyilvánítása az ő dolga, hanem kocsi hajtani, őt erre fogadták. Én most már csak azt reméltem, hogy olyan hibája van az automobilnak, melyhez Rattray nem ért, de Párisban majd akad valaki, a ki a hibát helyrehozza és még minden jól mehet.

nénitől kérdezte, mit tehetne éretünk? Nagyon megnyerő külsejű volt és válogatott szavakat használt, úri ember módjára, de mivel oly szerencsésnek látszott, akaratlanul gyűlöltem őt és csak azt óhajtottam, hogy mentül hamarabb távozzék. Szerettem volna őt ép úgy mint a társát és a kocsiját elenyésző fölként látni nagy messzeségben; de ime Rattray visszaérkezett a kovácsokkal, hogy a kocsi a dombra feltaszítsák. Ennélfogva megköszöntem a szives ajánlatot és azt mondtam, hogy nines szükségünk segítségére. Talán kissé barátságatlanul beszéltem; magam rajta voltam, hogy már ne lásam magam előtt a fiatal embert. Ő habozva áldogált egy ideig, mint a ki szeretne még valamit hozzáadni szavaihoz, de ennek a módját nem tudja; azután meghajtotta magát és visszament kocsijához, mely a legközelebbi

A TÁTRALOMNICZI REFORMÁTUS TEMPLOM ÉS KÖRNYÉKE. — Isabella főhercegnőny fölvétele.

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta C. N. és A. M. Williamson.

Azt fogod hinni, hogy túlzok, de esküszöm, alig jutottunk tíz mértfölddel odább, megint elszakadt a lánca. Ezúttal Rattray — ha jól emlékszem — könnyeket ontott. A mi Mary némit illeti, arczán hideg keresztény megnyugvás kifejezése honolt, mintha mondaná: «Féltőztem magamat érte, de ezt teszem tovább is, mert ez a kötelességem (dült betűkkel); ámbátor én mindezt előre láttam és meg is mondtam, hogy úgy lesz, stb.» Végére a láncaztot nagy erőlködéssel visszatették helyére és új horoggal megerősítették. Nagy gyorsasággal előre rügtattunk néhány családka perzen át, de — részletekbe bocsátkozni nagyon egyhangú volna. Innen kezdve átlag minden órában érte valami baj a kocsi. A láncaztok elszakadtak vagy leváltak; a hajtósíjak, ha nem szakadtak, vagy nagyon rövidek, vagy túlhoszszúk

Pár mértföldön át tisztességes gyorsasággal haladtunk és baleset nélkül; de midőn egy felette hosszú dombon felfelé tartottunk, az út közepén a titokzatos «belső erő» ismét elfogyott és ott álltunk, mint a hajótörés menekülte, majdnem szemben egy kovácsműhelylyel, a honnan három természetes feketeképi legény szánakozó mosolygással lépett elénkbe. «Fogadja fel őket, hogy tartsák a kocsit», — szóltam egész kétségbeeséssel Rattraynek. A mint ő mogorván hátat fordított és engedelmeskedni készült, valami zúgó hangot hallottunk és egy automobil röpült, minket túlhaladva, fel a hegynek, körülbelül óránkénti tizenöt mértföldnyi sebességgel. Ezzel csordulig volt a pohár; én gyűlölettel, gonosz indulattal, könyörtelenséggel eltelve, ököllel fenyegettem az elénkbe került automobilt, a mikor ez udvariansan megállt.

Két ember ült rajta, mindkettőn bórsapka és bőrkabát volt, a mint félig önkénytelenül vettem észre. Az egyik leugrott a kocsiról és visszaballagott hozzánk. Sapkáját levéve, szemével tölem, de szóval — angolul — Mary

pillanatban nyilseben haladt hegynek fel. Még életben nem örültem úgy, mint mikor a domb tetején túl eltűnt szemem elől, a mi épen kellő időben is történt, a mikor a mi három kovácsunk mekivette a hátát a kocsinak, hogy felfelé tartsítsa.

«Tessék, ez aztán a jó koesi, miss, — szólt az ördögi külsejű Rattray. — Napier-féle készítmény, azzal élvezet hajtani.»

Szerettem volna arczulútni mérgemben. Mihelyt sík földön voltunk ismét, úgy látszott, hogy a kocsi új erőre kap. De még messze lehattunk Páristól, mikor leszállt az éj és szegényes olajlámpáink csak annál feltűnőbbé tették gyenge fényükkel a nagy sötétséget körülöttünk, minélfogva nem mertünk nagy sebességgel haladni. Még számtalanszor elszakadt a hajtósíj és fájt a szívünk, mielőtt sikerült, valamivel éji tizenegy óra előtt, a párisi sorompókon átjutni és nagy lassúsággal az Avenue de la Grande Armée-n keresztül az Arc de Triomphe felé tartani. Egyenesen az Elysée Palace hotelhez hajtottunk, Rattray pedig a beste gépkocsit a *garage*-ba vitte, mely

TÉL A TÁTRÁBAN. — INDULÁS A STARTRÓL.

helyett én örömet a vágóhidat kívántam volna igénybe venni.

Ez éjjel sokáig képtelen voltam elaludni; mindig arra gondoltam, hogy immár tényleg Párisban vagyok és törtem a fejemet, mit csináljak másnap, minthogy tiszta dolog volt, hogy hiába indulnánk tovább a kocsival, ha előbb fel nem fedezik a rejtett nyavalyáját és nem segítenek rajta. Eredetileg azt terveztük, hogy egy hetet töltünk Párisban, aztán bejárnak a sok szép *château*-val ékes Loire-vidéket, melynek meglátogatásáról annyiszor álmodtam. Még utóbb, úgy gondoltam, átvágunk Franciaországon a Rivieráig. De most, míg csak valami váratlan fény nem villan fel az éji homályból, minden szép terv agyon volt ütve. Mennyire örvendem tehát, midőn reggel belépett Rattray és kegyeskedett értésemre adni, hogy immár megtalálta a sok bajnak legfőbb okát! «Az összekötő fémháncs, amely a magnezt hozza működésbe, kiugrott a helyéből és így a robbanások nem történhetnek kellő időben». Ezen lehet segíteni; ő pedig majd ügyel a láncokra és hajtószíjakra. Pár nap múlva újra készen lehetünk és abban a reményben indulhatunk, hogy jobb szerencsével fogunk járni.

Ez a nyilatkozata annyira megörvendtetett, hogy egy louis'ort ajándékoztam neki. Később megbántam, de ez csak alárendelt részlet. Neked — bizonyára emlékszel rá — kábelsürgönyt küldtem: «Elysée Palace hotelben egy hétre, mindnyájan jól vagyunk»; és Mary nénivel együtt készültem minden bánatunkat a párisi örömpohár higitatlan borába fojtani.

Felette sok amerikai lakott a hotelben, köztük nem egy ismerősöm, de Mary néniel bősen hallgattunk az automobilról — nem úgy mint Londonban tettük, a hol folyvást kérkedtem gépkocsimmal és csak tervezett kéjtamról beszéltem. Oh én szegény kicsike!

Mrs. Tom van Wyck is ott volt és ő egy angol hölgynek mutatott be, Lady Brighthelmstone-nak, ki viscomtes, vagy micsoda, és a nevét így kell kiejteni: «Lady Brighton». Mint-hogy rövidlátó, lorgnetten át nézi az embert, a mi kissé nyugtalanító, mert a kire rászegzi üvegét, az attól fél, hogy valami helytelenséget vesznek észre arczán. Kitént azonban, hogy a lady nagyon kedves. Nyájasan kifejezte azt a reményét, hogy majd találkozunk Cannesban, hova haladéktalanul szándékozik menni. Ott fia fog hozzá csatlakozni, a ki most gépkocsiján körutazást tesz és a Rivierán anyjával és néhány barátjával körülbelül két hét múlva remél találkozni. Mint Mrs. van Wycktól hallom, ez az úr, Honourable John Winston, nagyon csinos legény, de én haragszom rá, mert olyan automobilja van, mely fennakadás nélkül tud haladni.

A Párisban töltött hét folyamában nem irhat-

tam neked levelet. Nem mondhatom, hogy túlságosan el voltam foglalva, — különben is semmiféle elfoglaltság nem akadályozhat, ha arról van szó, hogy kedves öregemnek írjak. De tudtam, hogy arról vársz értesítést, milyen élvezetes kirándulást tettem és nem akartam veled a rossz híreket közölni, míg esetleg jobbkat nem toldhatok hozzá. Ennél fogva csak kábelsürgönyöket küldtem, valahányszor a levélírás napja bekövetkezett.

Nos, végre valahára Rattray esküdözött, hogy a kocsiját jó állapotban van és újra kelhetünk. Egy hete volt, hogy utoljára láttam a szörnyeteg és most oly csinosan festett, midőn a hotel kapuja elé állott, hogy ismét büszke voltam rá. A kora reggeli órában még nem sok ember járt az utcán, de akárhányan gyűltek volna össze, nem lehetett okom szégyenkezni. Az indulás gyönyörűen sikerült és felséges dolog volt a Bois-n végiggördülni. Orleans felé vettük utunkat, Versailles-on keresztül. Utóvégre, gondoltam magamban, talán nem is a kocsiját hibája miatt tettünk oly kellemetlen tapasztalatokat. Nem található tökéletes kocsiját; ezt még Rattray is megengedte. Valami jelentéktelen rész elromolhatott a mienken és a szegény szerencsétlent igazságtalanul ítéltük meg, nem értve szerkesztését.

Már kiértünk a Bois-ból és a Suresnes mellett emelkedő hosszú dombon felfelé igyekeztünk, midőn «kvik, kvik!» hangzású gyenge zaj vegyült, szinte belopózkodott gondolataim közé. Oly boldog voltam, érezve a kellemes szellőt, mely arcomat legyezte, hogy eleinte nem igen figyeltem a neszre, de ez csak nem szűnt és mintegy kierzakolta a figyelmet. Ekkor eszembe jutott, hogy ezt a hangot már hallottam iszonyú emlékü pillanatokban.

«Azt hiszem, az az utálatos forgattyú megint kezd forró lenni, — szóltam én. — Nem gondolja, hogy meg kellene olajozni?»

«Nem kell olajozni, miss, — válaszolt Rattray. — A forgattyú egészen rendben van. A nyikorgó hang miatt nem kell aggódnia.»

Így hát nem is törődtem vele. Vagy húsz percig szépen gördült a kocsiját, de ekkor valami ropogott belsejében, mire mozdulatlanul megállt. Csakugyan a forgattyútengelyben volt a hiba, mert egészen veresizzóvá lett. Ennek folytán a forgattyú kettészakadt, mint egy répa. Én sokkal lesújtottabb és bizonyára sokkal büszkébb is voltam, semhogy Rattraynek szemrehányásokat tettem volna; pedig bizonyos, hogy semmi bajunk se történik, ha ő utána nézést volna, vajjon kellően működik-e az olajozó készülék.

Szerencsére kézzel előbb egy téres *garage* mellett haladtunk el a Pont de Suresnes elhagyása után; oda szépen visszaereszkedtünk a lejtőn lefelé haladva, ámbar kocsim természet-

tesen meg volt bérítva, mert hiszen forgattyú nélkül nem is járhatott kellőképen.

Ez egyszer kissé Rattray is le volt verve. Beismerte, hogy ő hibázott és igen szerényen ajánlkozott, hogy villamoson visszamegy Párisba, hogy ott új forgattyút vásároljon vagy — ha megfelelő nem talál — újat készíttessen, a mi azonban két-három napot venne igénybe. Erre én fagyosan megjegyeztem, hogy ebben az esetben fel kellene hagynunk a kirándulással, ő pedig visszamehetne Londonba. Máskor rendszeresen visszafelé, ha a rozsalás legkisebb jelét mutattam, de most csak azt kérdezte, kaphat-e tőlem pénzt, hogy új forgattyút vegyen, ha ilyen találna?

Csak egypár louis'dor volt a váltott pénzem, azonkívül egy ötszáz frankos bankjegyet, melyet én átadtam neki azzal az utasítással, hogy térjen vissza egy vagy másfél óra alatt, a milyen hamar csak lehet. Én Mary néniel sötét gondolatok között bementem a harmadrangú kis restaurantba és ott megkávétztam. Telt-múlt az idő, de csak nem jött Rattray. Eltelt két óra is és ekkor visszamentem a *garage*-ba, de itt a tulajdonos semmit sem tudott. A kocsiját még azon a helyen állt, a hova előbb hurcolták. Felkapaszkodtam és a hátulsó ülésen foglaltam helyet nagy komoran. Nem lettem volna képes Mary nénihez visszamenni, míg valami újabb fordulat nem áll be. És csakugyan történt valami, de nem az, a mit óhajtottam. Ugyanaz a kocsiját, mely a kovácsmühelynél megállt, mikor a dombon jó messze, Páris túlsó oldalán, oly nagy bajban voltunk, szép simán begördült a *garage*-ba, hogy szinte gyönyörűség volt nézni.

Ugyanaz a két borsapács és borkabátos ember ült benne, a gazda és a *chauffeur*, úgy képzelem. A *garage* tulajdonosnője pár részvételtes szót mondott épen, midőn hallottam annak az embernek szavát, ki azt kérdezte volt tőlem, vajjon nem segíthet-e rajtunk (én akkor őt néztem a gazdának) és most francziál bizonyos különös fajtájú *essence* után tudakozódott. Ennél többet nem hallhattam. Suttogás folyt közte és a *garage* tulajdonosa között és azonkívül a hölgy rikácsoló részvénytávirányításai a halk beszédet elnyomták. *Madame* igen hangosan annak a nézetének adott kifejezést, hogy a *chauffeur* megszőkött a pénzzel, a színét sem fogom látni többé, ha nem nyomoztathatom valami módon. Nagyon szerettem volna, hogy elhallgasson, legalább míg a két szerencsés automobilutas királyi méltósággal tova nem gördül kocsiján; de nem sikerült megállítani a beszédet a hölgy szavát, úgy, hogy a két utas is bizonyosan jól hallotta. Sőt azt kellett gondolnom, hogy a benzinnel nem törődve, csak az én bajomat tárgyalják, mert amúgy félszettel észrevettem, hogy a *garage* tulajdonosa társalgás közben többször fejével integet kocsim felé, melyen distelenül trónoltam, mint valami fogságba került Zenobia.

Úgy látszott, sokáig tart, míg megvásárolhatják a benzint és csakhamar legsúlyosabb aggodalmaim is megvalósultak. Előre lépett az az ember, ki a végzetes dombon is megszőkött; és most a már egyszer megtörtént dolog (mint a történetben rendszeren ismétlődött, mert levette a sapkát fejről és arca szakasztott olyan félig szegénykező, félig kíváncsián érdeklődő kifejezést öltött, mint az előbbi alkalommal.

Egyszer-kétszer hűmmögött, azután tudtomra adta, hogy az imént hallotta, milyen kellemetlen helyzetbe jutottam. Ajánlkozott tehát, hogy kocsiján Párisba hajtja, a mi csak pár percet igényelne, elmegy oda, a hol *chauffeur* a forgattyút meg akarta venni, megnézi, ott van-e az az ember, és ha igen, mi okból késedelmezik. Ha valami baj volna, majd visszajő és jelentést tesz róla.

Én azt válaszoltam, hogy nem szabad annyit fáradsni, de alig hallgattam szavamra. A *garage* tulajdonosától megtudta, milyen kereskedést ajánlott ez Rattraynek, és mielőtt még tisztában voltam a történet felől, a kocsiját a két poros, bőrlőtényű emberrel elrohogott.

Nem tehettem egyebet, visszamentem Mary nénihez, nem a legrózsásabb kedélyhangulatban.

A Napier-gépkocsiját valószínűleg a lehető legnagyobb megengedhető gyorsasággal futotta

meg az utat, mert egy óra eltelté előtt már megállt a vendéglő előtt, leugrott a rajta ülők közül az én emberem és belépett a szobába, a hol Mary néniel már oly régóta ültem, többnapos francia újságokat olvasva.

«Nagyon sajnálom, — szólt a megérkező igen kellemes hangon, — de tudomására kell hoznom, hogy az ön embere alighanem gazfickó. Nem volt Le Sage-nál, sem más helyen, a hol kerestem. Attól tartok, elszökött az ön pénzzel, melyhez csak úgy juthat ön, ha a rendőrség útján nyomozást indít.»

«Nem is fogom kerestetni azt az embert, — válaszoltam. — Látni sem akarom többé és nem gondolok a pénzzel. Más *chauffeur* fogok alkalmazni, kit Párisban a sok között nem lesz nehéz találni.»

Mialatt én e szavakat mondtam, kissé különös arckifejezést vettem észre rajta. Az okát nem tudtam akkor, de megértettem később. «Attól tartok, — így szólt, — kevés embert talál, a ki értené kocsija szerkesztését, mert német készítmény és talán, hm, nem a legújabb keletű.»

«Elhiszem, elhiszem, — mondtam én. — De most eltört a forgattyú és...»

«Bátorkodtam egy másikat hozni, melyet hasonló kocsijától szedtünk le, — vágott közbe emberem. — Az út túlsó oldalán levő *garage* tulajdonosa azt hiszi, fel tudja illeszteni. Ha ő nem boldogul, segítheték én, mert én vezettem már ilyen kocsit és van okom rá visszaemlékezni.»

Meleg köszönetemet nyilvánítottam és mikor ezt lehető legkésekebben elvégeztem, azt kérdeztem, hogy meddig tarthat a javító munka. «Csak néhány óráig, — vélte ő, — délután már indulásra készen állhat a kocsiját.»

SPORTOLÁS KETTŐS BOBON. — Jelly Gyula főlétele.

Tapsoltam örömben, de csakhamar szomorú arcot vágtam. (Purcsa kifejezés, ugye bár, majdnem olyan képtelenség, hogy «lesz-töttem a szememet», de ezt is megtettem.) «Jaj, beh jó lesz, — mondtam. — De mi haszna, ha nem kapható *chauffeur*?»

Emberem arca elveresedett. Nem téglaszínű rút pir futotta el. Az úgys igen barna alapszín csinos mahagoniszertűvé lett és igen jól festett. «Ha méltóztatik felfogadni, — így szólt, — rendelkezésére állok.»

Soha életemben nem csodálkoztam oly nagyon. Csak ültem és bámultam a szőlőra. Kétségtelennek tartottam, hogy csak tréfál.

«Természetesen kissé különösnek találhatja, — folytató, — de tény, hogy most nem vagyok lekötve sehoh...»

«Hogyan? igazi *chauffeur* ön, gépész?» — így vágtam szavába, szinte akaratlanul. Majdnem kiszalasztottam, hogy őt néztem a gazdának. Persze szörnyűség lett volna ezt bevallani és el is szegyenlettem magamat, mert eddig úgy beszéltem vele, mintha egészen magunkféle volna. Együgyűségemben talán egy kis csalódat is éreztem, mert nem rejthetem előttem, Apuska, arról ábrándoztam, hogy valami kiváló emberrel hozott össze a véletlen, így gondoskodva arról, hogy ennek a kellemetlen esetnek keserűségét megédesítse, mint a száraz, kemény kenyeret a rákent szilvaiz. Bizonyára különbnek látszott ez az ember, mint a társa, a kiből most a gazdára kellett ismernem. Nem volt olyan fényes úr, mint Mr. Cecil Lanstown, de méltán találhattam benne valami előkelőt. Hiába, az angoloknál még a parasztközött is oly pompás típusok találhatók, szép metszésű arczok, bátor, éles tekintetű szemek és több efféle, tudod, mintha az illetők viking-utódok volnának.

Mialatt ilyen gondolatok jártak az eszemben, a *chauffeur* elmondta, hogy neki bizony az a mestersége, de épen ma telik le szerződési ideje és a gazdája ezentúl nem is akar gépszót tartani. James Brown a neve, úgy mondta. Bő tapasztalatokat szerzett, mert sokféle kocsikkal volt dolga, oly fajtájával, mint az enyém, legelőszőr; annak jól ismeri a szerkesztését; csak próbáljam őt alkalmazni, igen jó bizonyítványt állíthat ki számára a gazdája, Mr. Winston.

«Mr. Winston! — ismétlém. — Honourable John Winston a gazdája?»

«Ez a neve, — volt a válasz, de olyan fureszán nézett a szőlő, midőn ezt mondta, hogy helyénvalónak találtam Mr. Winston anyjával való ismeretségemet szóba hozni előtte, hogy esetleges valótlanságoktól óvakodjék. Amde nem úgy viselte magát, mint a ki hazudozni szokott és hogy hamarosan bevégezzem a hosszúra nyúlt históriát, felmutatott egy levelet, melyet Honourable John Winston már kiállított számára. Rövid, sietve papírra vetett, de teljesen kielégítő pár sor volt. Brown — azt hiszem, ennek kell hívnom, — azt mondta, hogy indulhat velünk, mielőtt kész a kocsiját. Mikor megemlítettem neki, hogy merre akarok tartani, megjegyezte, hogy a sok *château* vidékét több ízben bejárta gépkocsiját. A beszédmo-

SÉTA-ÚT A LOMNICZI PALOTA-SZÁLLÓ ELŐTTI ERDŐBEN. — Isabella főhercegnő főlétele.

TÉL A TÁTRÁBAN.

TÉL A TÁTRÁBAN. — FELVONTATÁS A STARTHOZ.

dorából tisztán látható, hogy értelmes, használható fiatalember (legfeljebb huszonnyolc vagy huszonkilenc éves) és tökéletesen érti a mesterségét. Azt hiszem, nagy szerencse, hogy szerződhettem, nem gondolod?

Most már meg van magyarázva, hogy milyen helyről címeztem ezt a hosszú levelet, melynek írása alatt James Brown a *garage* tulajdonosával együtt az új forgattyút ráilleszti a kocsi. Lehet már két órája annak, hogy irrogatok, tehát minden perczen bejöhöt az új *chauffeur* jelenteni, hogy indulhatunk. Nemsokára újból írok neked és közlöm, mikép válik be az automobil és általában hogyan folynak a dolgok. Ha pedig nem írhatok, kábelsürgönyt küldök.

Sok csapást ért, de még reményteljes lányod *Molly*.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Az ajándék. Ajándékot adni is kedves dolog, — már t. i. ha jó szíved adja az ember — kapni meg még kedvesebb dolog, tekintet nélkül arra, hogy szívesen adták-e vagy nem szívesen. Az ajándékozás hasznos dolog is, nem csak annak, a ki kapja az ajándékot, hanem annak is, a ki kedveskedik vele, mert egy egykori igen ügyeskedő politikus ismert mottója szerint: apró ajándékok nagyon erősítik a barátságot. De az olasz közmondás szerint a tengernek is olyan a színe, a milyennek nézi az ember; az ajándék színének is megvan ez a változatos természete. Egy anekdóta jut az eszünkbe, az egyszeri emberről, a ki hat esztendő alatt három feleségét kényszerítette arra, hogy elváljon tőle, olyan garázda, kegyetlen volt a természete. Mikor azután egy ismerősének azt újságotlák, hogy a jó ember negyedszer is vőlegény, ez így tudakozódott a menyasszonyról:

— És most — ki ellen vőlegény?

A kérdésnek hasonló formulázására a nagypolitika világában ajándékozások kapcsán is nyílik alkalom. Csak néhány esztendővel ezelőtt történt, hogy mikor a monarchia úgy a szövetséges Olaszországgal, mint kellemtlen kis szomszédunkkal, Montenegroval meglehetősen feszült viszonyba került, az olasz kormány négy hegyi ágyút ajándékozott Nikita fejedelemnek. Talán épen azokat, a melyeknek a torka most Cattaróra mered. A mi külügyminiszteriumunk a kedveskedésre szintén kedveskedéssel válaszolt. Ő is odaajándékozott két üteget, de nem Montenegrónak, hanem *Menelik* négusnak, Abesszinia császárijának, a ki annak idején az olasz sereget kegyetlenül elverte és Olaszország hatalmi terjeszkedésének Afrika földjén véget vetett. A nagy politikában most megint divatba jön az ajándékozás.

*

Oroszország — aligha pusztán az új esztendő alkalmából — ezer lovat ajándékozott Szerbiának, a mely most háborús lánban és dühösen készülődik ellenünk. Ezer ló, ilyen időben, igazán stilszerű ajándék. Valószínű, hogy szép és jó paripákat kaptak szerb szomszédaink. Talán épen azokból, a melyek pár esztendővel ezelőtt Manduria földjén olyan kitűnő — futóknak bizonyultak!

A kóristák. Közéleti hasonlat, hogy a kóristák a dicsőség növtelen közkatónái. Ez a frázissá nepszerűsödött hasonlat áll is, meg nem is áll. Az igaz benne, hogy a kórista névtelen is, közlegényi sorban is van, de egy igen nagy, tragikus ellentét különbözteti meg más közkatónáktól. Napoleonnak tulajdonítják azt a mondást, hogy minden közlegény a tarsolyában hordja a marsall-botot, vagyis érdem és szerencse generálist csinálhat akármelyikből. A színészt hadseregének közkatónáira ennek a mondásnak, ennek az igazságnak épen az ellenkezője illik. A kórista olyan közlegény, a kinek az illuziói tarsolyából a valóság már kiszedte a marsall-botot. Kiszedte, a nélkül, hogy valósággal benne is lett volna. A hány kórista, az mind egy-egy lefokozott generális. Mert ebbe a hadseregbe senki se szegődött közlegényi ambícióval. Mind azzal siettek a zászló alá, hogy Napol eonlesz belőlük, a ki a tehetőségével meghódítja a hír, a dicsőség, a taps, az örök ünnepletés virágos birodalmait. Csak azután derült ki róluk, hogy nem Napoleonnak, nem is generálisok, hanem csak közkatónák. Napszámokai a művészet zsarnokságának, a melynek a szekerekhez egy varázsos erő köti őket: a hozzája közel való élés vágya; az egyetlen érzés, mely álmodozó rajongásukból számukra megmaradt. Ridegen szólva, a kórista bukott ember, a ki illuziói csődtömegének sovány maradványából él. És a sorsa annál keservebb, mert együtt él azokkal, a kiknek az álmai csakugyan teljesedtek, a kik a dicsőség virágos kocsiján ringatóznak és a mások eleven életében látják nap-nap után a maguk örökké gyászolt, halott ábrándjainak ragyogó képét. Az ilyen családott emberek lelke keserű és lázongó, tele van szeggel és fájdalommal. Ha csak igen kevésben van meg közöttük a képesség, hogy filozófus legyen és sorsát úgy fogadja, mint igazságot, ezen nem szabad csodálkozni, mert a magamegismerésnek és a valóság csöndes elfogadásának ez a hősi tudománya senkinek se lehet nehezebb, mint a kinek nagy és szép álmai voltak valaha. Kóristákról beszélni pedig, csupa ilyen emberről van szó. Ezért tehát kimélet, elnézés és gyöngédség illeti őket még akkor is, ha keserű indulataik hánykodása tévedésekbe kergette őket. A kóristával is megeshetik, hogy — gixert csinál!

A csunya ember tragédiája. Budapestén a héten megölte magát egy szegény, roskadt, meghajszolt és végképen elfáradt ember. Nagyvárosban sűrűn esik ilyen tragédia, hiszen nap nem múlik, hogy ne akadjon ember, — a legtöbbszor nem is egy ember — a ki az étellel meg az életért való keserves küzdelmet annyira elunta, hogy eléje siet a halálnak, a sírba veti magát. Ez az öngyilkos azonban a végzetével különösen megragadja a figyelmet, mert ez az ember abban bukott el, hogy nagyon csunya volt szegény. Kereskedősegéd volt. Úgyes, szorgalmas, becsületes, hasznos ember, de a külsejében csunya és visszataszító. A vevők nem szerettek vele érintkezni, egyik gazdája a másik után kénytelen volt elbocsátani. Van egy német közmondás, a melyik azt tartja, hogy: szépnek kell lenni. Milliószer elismételhetjük, hogy a szépség üres dolog, a lelki tartalom a fő, azért botorság lenne tagadni, hogy az ember külső megjelenése — nem csak a nőé, hanem a férfié is — óriási befolyással van a boldogulás sorsára. A vonzó, daliás, reprezentáló megjelenés, ha nem is biztosítja, de hatalmasan elősegíti a boldogulást, mert a kedvező hatásnak egyszerűen olyan eredményeit termi meg, a melyeket a kevésbé szerencsés külsejű embernek csak bizonyos fáradozás, a maga belső értékének kifejtése után sikerül megszereznie, ha ugyan elég ügyes vagy elég szerencsés hozzá. Ha egy csunya ember karriert tud csinálni, ez a karriert mindenestre tiszteletreméltó, mert az érdemének sokszorosan meg kellett bizonyítania és hiteltetnie magát. De a természetnek nincs olyan törvénye, a mely okvetlenül a lélek vagy az elme kiválóságával kárpótolná azokat, a kik csunyaának születtek. Vannak, a kikhez a természet mostoha volt a külsejében a nélkül, hogy bőkezű lett volna hozzájuk lelkük és elméjük berendezésében. Ezeknek igazán nehéz ígát kell huzniuk. Keserves próbákat kell kiállniuk, egy tragikum fojtó levegőjében kell élniük vagy megfulladniuk, ha kevés az erejük sorsuk elviselésére. Bizonyára igazságtalanság, hogy így van: de egyenlő és igazságos mértékben kapjuk-e más területeken az élet javát és baját, előnyeiket és terheit? Az emberek sorsa bizonyos kultuszok ható ereje szerint alakul dicsőségessé, fényessé vagy keservevé és nyomorúságossá. És bizonyára még nem a szépség kultusza az, a mely a legkegyetlenebb és a legtöbb áldozatot követeli.

A jelzés. Immáron kész a határozat, hogy a vilamos kocsi irány- és vonaljelző tábláit, a melyeknek a főírása részben komplikált, részben fogatékos, kiserélik, kiigazítják és tökéletesítik. Hogy ez a reform alkalmas lesz elejét venni a sűrű tévedéseknek, azt nem vonjuk kétségbe, de hogy valóban segíteni fog-e, ebben már épenséggel nem vagyunk bizonyosak. Elismerjük ugyan, hogy a jelzésnek mostani módja hibás, de viszont az a meggyőződésünk, hogy nem csupán a táblákban volt és van a hiba. Figyelmes, vigyázó és a várost ismerő embernek a mostani — ismételtük, hogy nem tökéletes — jelzés is elegendő volt, hogy tájékozódni tudjon és ne üljön a nyugati pályaudvarhoz tartó kocsi, ha a Kálvin-térre igyekezett. A temérdek tévedésnek másban volt és — maradt a forrása. Egyrészt a budapesti ember szelességében, másrészt a közömbösségében. A szelesség nem igen nézi a jelzőtáblát, hanem fölengrik a leghamarább jövő kocsi. Ezeknek az embereknek a baján, tévedésin nem változtat a tábla vagy a jelzés megkorrigálása, egyszerűen, mert figyelmen kívül hagyják. — Ennél a hibánál súlyosabb is, csunyább is a másik: a budapesti ember nagy közömbössége, a melynek lépten-nyomon igen bántó megnyilatkozásaival találkozunk. Ez a közömbösség, a szívség szép és minden művelt emberre kötelező erényének fogyatékossága a járattanok tömegét sújtja. Ha egy tájékozatlan, például vidéki ember fölzáll egy villamos kocsi, és megkérdezi: arra megy-e csakugyan, a merre igyekszik, akárhányszor megeskik, hogy a tele kocsiiban senki se akad, a ki a kérdését feleletre méltassa. De megtörténik az is, hogy valamelyik «elmés» utitárs megtréfálja azzal, hogy tudatosan hamis feleletet ad neki. Ennek megint az a bizonyos, ezen a helyen már sokszor méltatott fő-

városi gőg a magyarázata, a mely már eleve komikumot és kifigurázandó mucsaiságot lát abban, ha valaki vidéki és még azt se tudja, hogy merre van a Rákóczi-út vagy a Margit-sziget? A szívességnek, az előzékenységnek ez a szomorú fogyatékosága se nem magyar jellemvonás, se nem nagyvárosi. Amaz átmeneti betegségek közé tartozik, a melyeken Budapestnek át kell esnie, a míg egészen magyarrá lesz és egészen nagyvárossá.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán, lapunk főmunkatársa a héten megbetegedett s ezért nem folytathatta lapunkban folyamatban levő «A fekete város» című regényét. Igaz részvétellel közöljük a kitűnő író betegségeinek híreit, de remélhetőleg a gondos családi ápolás hamar lábra fogja állítani, hogy munkásságát, melyet az egész ország gyönyörködve figyel, folytathassa.

Az Illés szekere. Nagyon messzire kellene mennünk időben visszafelé, hogy pártját találjuk annak a mozgalomnak és harcoknak, a melyet *Ady* Endre föllépése és munkája irodalmunkban keltett. Megértük azt a nálunk szinte csodaszzerű eseményt, hogy az emberek irodalomról beszélnek, még pedig nem csak az írók, hanem az irodalom mellett, sőt az irodalomon kívüli világban is. Meg kellett érniük, hogy magán-társaságokban, kávéházakban, klubokban, sőt még az irodalmi társaságokban is — irodalomról folynak a viták. Egy kicsiny, de fanatikus fiatalemberekből álló csapat hangos dithirambusokat zeng a költőnek, a ki új színekben pompázó mezőre vezette a magyar lírát, az őregebbek egy része megzavarodva áll, nem tudja mire vélni ezt a nagy zajt, másik része pedig heves ellenzéssel küzd a szerinte veszedelmes utakra vezető mozgalom ellen. A ki benne él az irodalomban, annak lehetetlen elkerülni az állásfoglalást ebben a vitában s már maga ez a tény is kényelmetlen sokaknak, a kik egy egész nemzedéken keresztül élvezték a határozott állásfoglalástól való óvatosságot tartózkodás kényelmeit. Mi a magunk részéről örülünk ennek a mozgalomnak, mert életet hoz abba a közömbös tedpedésbe, a mely az utóbbi tíz-tizenöt év alatt az irodalmi életet olyan sivárú és tartalmatlanra tette, alkalmas arra, hogy fölélessze a közömbösben a már-már szunyadozó érdeklődést az irodalom iránt. A hol harc van, ott van az élet, a szellemi életben a béke — tedpedés. Ha egyéb érdeme nem volna is *Ady* Endrénak, már azt is nagy érdemének kell tekintenünk, hogy ezt a harcot fölkelte. De hozott ő magával más értékeket is, a melyeknél fogva föllépését és munkásságát, a nélkül, hogy belevegyülne a panegyristák körübe, csak rokonszenvvel nézhetjük. Szinte lehetetlennek érezzük be nem látni, hogy költői nyelvünkbe, melyet az utolsó tíz-tizenöt év alatt a konvencionálissá válás és patronokba merevülés veszedelme kör-

HEVERÉSZÉS A HÓBAN.

nyekezett s a melyet csak egy-két költő tudott a maga természetes fejlődése színvonalán megtartani, *Ady* Endre nagyon sok fejlesztésre váró és fejlesztésre alkalmas elemet vitt be, hogy a lírának visszazserezte az őszinte, közvetlen beszéd jogát, hogy a régi formák forradalmi jellegű megbontása nyomán egy új magyar költői forma-nyelv alapjait vetette meg s hogy végül a látásnak s az érzésnek új arnyalatait mutatta meg nekünk. Sokan, — a mi tapasztalatunk szerint inkább az írók, mint a közömbös között — nem tudnak megbarátkozni komor, panaszos, halál-sejtellekkel és pusztulási képzetekkel tele fantáziájával, a mai magyarság helyzetén egy új elbusulásával. Mi azonban azt látjuk, hogy ezzel a mai magyar intellektuális fiatalság nagy részének lelkét szelálatja meg, azt a sok belső ellenmondást, a mely a mai fiatalberek lelkét oly nyugtalanra teszi. Nem csodáljuk, ha a más hagyományok között s egészen más eszmekörben nevelkedett idősebbek ez előtt a jelenség előtt idegenkedve állanak meg, mert nem veszik észre azt az alkotói vágyat és alkotó képességet, a mely a fiatalok nyugtalan lelkét zaklatja. Ha az *Ady* Endre panaszaik a vonásait kiinduló pontjuk, a költő lelke irányában meghosszabbítjuk, a végpontban ott találjuk fajának vér szerinti, szenvedélyes szeretetét s a magyarság jövőjeérti küzdelemre való makacs elszántságot. Az ő nemzeti érzése más köntösben ugyan, de ugyanaz, a mely ezt a nemzetet eddig is fentartotta. S azoknak, a kik az irodalom nemzeti jellegét féltik tőle s társaitól, figyel-

mükbe ajánlhatunk egy szempontot, a mely az eddigi kontroverziákban tudunkkal még nem vetődött fel. Tessék elképzelni, vajjon irhatta volna-e az ő verseinek java részét egy francia, olasz vagy német költő úgy, a hogy ő írta? Mi nekünk erős érzésünk kezdettől fogva az, hogy ezek a versek csakis a magyar, speciálisan a mai magyar földből sarjadhattak ki, hogy csakis magyar ember irhat ma így s ilyen verseket. S épen ezért, mert világosan látjuk *Ady* Endre a magyar földben való gyökereit, nem tartjuk jogosultnak, hogy a nemzeti jelzőt szegeik ellene. Igaz, a magyar vers hagyományával formában és tartalommal egyaránt szakít, de ép így szakított pl. *Kazinczy* vagy később *Petőfi* is az előtte jártak hagyományával s költészetünk megújítói lettek belőlük. A hagyományokhoz való ragaszkodás jelszavának abban az értelemben, a hogy sok helyt ma szokás hangoztatni, nem tudunk olyan nagy értéket tulajdonítani, mert a nemzetek és irodalmak fejlődéséből azt tanultuk, hogy a hagyományok előbb-utóbb túl szokták élni magukat, hogy az új eszmékkel és új formákkal jöveket mindig a hagyományok jelszavával próbálták elfojtani s hogy minden reform bizonyos hagyományok bilincseinek megtörésével jár. A mozgalom, melyet *Ady* és társai keltettek, még ma sem tartjuk eléggé kialakultnak és kiforrottának arra, hogy végleges, historiai magaslatról való véleményt alkothassunk magunknak róla, de azt kétségtelenül látjuk, hogy a magyar líra legújabb fejlődése visszatartatlanul ebben az irányban halad, hogy *Ady* nyomában a tehetesek lírikusok egész kis serege jön s hogy *Ady* Endre magának nem egy olyan költeményét ismerjük, a mely az újabb magyar líra legszebb alkotásai közül való. Most új kötetet jelent meg *Az Illés szekere* cím alatt, a mely új fejlődési fokot jelent pályáján. Ennek egyes darabjai is még sokáig fognak tovább rezegni lelkünkben s ingerelni fogják érdeklődésünket arra, hogy újra meg újra elővegyük. S lehet-e ennél többet mondani egy verses könyvről?

A «Budapesti Szemle» most megjelent januári számának élén *Návay* Lajosnak Apponyi népoktatási törvényeiről szóló tanulmánya áll, — egy művelt és széles látókörű politikusnak fejtegetése egy mindnyájunkra fontos kérdéstről. Egy névtelen író a megye multjáról és jelenéről értekezik *Ereky* Istvánnak a tárgyról megjelent jeles könyve nyomán. *Baumgarten* Ferencz művelődéstörténeti tanulmánya a reformáció és ellenreformáció koráról szól. *Mitrovits* Gyula Egressy Gábornak szentel meleg hangon írt tanulmányt, *Hattyuffy* Dezső a vármegyei tisztviselők minőségéről értekezik. *Rubinyi* Mózes Révai grammatikájának új kiadását ismerteti. *Hall Caine*, híres angol író hazájában rendkívüli népszerűsége jutott *manxman* (Man szigetén játszó) regényeinek egyike. A *főbíró*, *Balla* Mihály fordításában és *Kozma* Andor *Régi városban* című költeménye adják a füzet szépirodalmi tartalmát. Névtelen ezikk *A szocializmus munkában* címmel, *Horváth* János fejtegetése *Arany Pázmán lovag-járól*, *Asbóth* Oszkár ismertése *Hurbán* Szvetozár tót író műveiről s az *Ertesítő* rovat könyvbírálati teszik ki a füzet további tartalmát. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elején jelen meg; előfizetési ára fél évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

FELFORDULT A SZÁN.

TÉL A TÁTRÁBAN. — Jely Gyula félfotójele.

TÉL A PUSZTÁN.

Barátom, a huszárfőhadnagy. Zsoldos László ily című novelláskötete, melyről tavaly, megjelenésekor bővebben megemlékeztünk, annyira megnyerte az olvasóközönség tetszését, hogy most második kiadásban jelent meg s minden könyvkereskedésben kapható 3 koronáért.

Temesvár város gazdasági leírása. Azoknak a megyei monografiáknak során, melyeket a magyar közgazdasági társaság ad ki az egyes törvényhatóságok közgazdasági életéről s melyekből eddig húsz füzet jelent meg, most került nyilvánosságra Lendvai Jenő Temesvár város közgazdaságáról szóló munkája. A szerző mint a temesvári kereskedelmi és iparkamara másodtitkára, hivatalból fizetesen ismerheti a tárgyat, statisztikai adatok s saját megfigyelések alapján ismerteti az egyes főbb termelési ágakkal s nem egy érdekes következtetést von le az adatokból.

Új könyvek. Az Illés szeptember. Verseik, írta Ady Endre. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona.

Temesvár város gazdasági leírása. Irta Lendvai Jenő. Budapest, Pesti könyvnyomda részvénytársaság.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 56-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, legjelesebb hazai irók és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyedévre 4 korona 80 fillér, félfévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

EGYVELEG.

*Örökségek. Az 1907-iki év folyamán Franciaországban 5 milliárd 461 millió koronára rúgott az örökségek összege. Ebből a nagy, öt milliára rúgó örökségek csak hat százalékot tesznek ki, az egész kicsinyek pedig négy százalékot. Angolországban még nagyobb összeg, hat milliárd és 805 millió frank ment át az előzők kezéről az utódokéra.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: GUTHY FERENCZ, 48-as honvédszázados, nyug. királyi törvényszéki elnök, volt megyei másodalispán 87 éves korában Beregszászon. — NESNERA BÉLA, 48-as honvédhadnagy, magánzó 82 éves korában Veszprémben. — Nagyvárad és fogarasi Butvs Lipót 48-as honvédhadnagy 78 éves korában Jánosiban. — SZÜR ISTVÁN 48-as honvédhadnagy 88 éves korában Lovászpatacán. — OTTAVICS MÁRTON, volt 48-as honvéd 87 éves korában Barcsban. — SZABÓ KÁLMÁN, Debreczen város országgyűlési képviselője, a ki Debreczen város közéletében is tevékeny részt vett, 65 éves korában Debreczenben. — MARKÓ ALBERT, a gómörrozsnyói Markó-család nesztorja, volt termény nagykereskedő és tőzsdetáncos, 69 éves korában, a pozsonymegyei Reoskén, a hol egyik lányánál látogatásban volt. Holttestét Rozsnyóra szállították s az ottani családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — BALÁZS JENŐ, hírlapíró, a «Torontáli Hírlap» felelős szerkesztője harminckilenc éves korában Nagykin-dán. — KÖLESEI KENDÉ BÉLA, nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő és volt huszárfőhadnagy hatvanegy éves korában Szatmárcsokén. — MARKOVICS SÁNDOR, főreáliskolai tanár ötvenhárom éves korában Budapestben. — VOJTKÓ PÁL, nyug. liceumi tanár 42 éves korában Sopronban. — WEISSHAAR MÁTYÁS, a Konkordia-malom volt főhivatalnok 76 éves korában Budapestben. — GYÖRNY KÁLMÁN, Debreczen város mérnöke és törvényhatósági bizottságának tagja 55 éves korában Debreczenben.

GÖTTMANN JÁNOS, magyar államvasúti főellenőr 61 éves korában Budapestben. — MÁRKY BÉLA, takarékpénztári főkönyvelő 37 éves korában Dombóváron. — SÁRVÁRY FERENCZ 81 éves korában Budapestben. — RAGANY JÁNOS, Nagyvárad város főszámvivője 51 éves korában Nagyváradon. — MÉSZÁROS FERENCZ, főgimnáziumi tanár 58 éves korában Nyiregyházán. — TÁBORI MIKSA, a csókaai uradalom vezetője, Budapestben. — Alsóerepszi Szőke János és neje, Mály Eugénia 12 éves MIHÁLY fia, Rákhat-tanyán. — SILLMANN NÁNDOR, nyug. adótáros, az arany érdemkereszt tulajdonosa 82 éves korában Nagyványden. — VÁRADY ÉS SZENTGYÖRGY MÓRICZ ALADÁR dr. ügyvéd, Kolozsvármegye th. alügyésze 29 éves korában Kolozsváron.

Mocsány GÉZÁNE, szül. heősei Buday Berta 58 éves korában Ungváron. — Özv. zeóri Poós GYULÁNÉ, szül. marázi Csáthy Blanka 60 éves korában Debreczenben. — Özv. AGOSTON KÁROLYNÉ, szül. baráti és bíládi Huszár Erzsébet Szekszárdon. — SZABÓ GYULÁNÉ, szül. révkomáromi Németh Anna 67 éves korában Szentivánon. — GÁBOR KÁROLYNÉ, szül. Takács Erzsike 26 éves korában Zólyombrézán. — Omoraviczai HEINRICH KÁLMÁNNÉ, született nemes Tömörny Paulina, Heinrich Kálmán dr. felesége, 52 éves korában Budapestben. — Nagysarlói id. özv. MAGYAR-KOSSA FERENCZÉ, szül. hidaskúrti Nagy Rozália 74 éves korában Budapestben. — HOFFMANN HENRIK 72 éves korában Dombóváron. — FLOHR MELINDA, Flohr János hovédhuzárfőhadnagy, a Ludovika Akadémia tanárának és feleségének, szül. Saly Mariskának 10 éves leánya Budapestben. — Özv. LUTÁR JÁNOSNÉ, szül. Frányó Katalin 67 éves korában Rákos-Csabán. — Özv. dr. SCHWARZ LAJOSNÉ, szül. Poltizer Nina 75 éves korában. — Özv. idősb BEÖTHY LAJOSNÉ, szül. Pethő Anna 76 éves korában Jászapáti községben. — ISSEKUTZ PÁLNÉ, szül. Bogdány Róza 61 éves korában Déván. — Özevy KAUFMANN JÓZSEFNÉ, szül. Taub Regina 60 éves korában Budapestben. — BERGER ILONKA, Berger József és neje, Török Etelka 15 éves leánya Nádas-ladányon.

Szerkesztői üzenetek. Visszament parthiek. Nincs ügyetlenül csinálva, csak írni nem tud még elég frissen és elevenen. A stílus csupa kéz tárczára formula, a párbeszédei nem teszik a csakugyan elmondott dolgok hatását. A ki eltévedt. Nem irodalmi munka; van egy — nem is nagyon új és frappáns — gondolata s ehhez hozzáragszt egy hosszadalmas és nem is érdekes történetet. Sem igazán elbeszéli, sem hangulatot kelteni, sem embereket rajzolni nem tud. Bál után. Ha tudna valamit visszaadni a bál utáni puha, meleg, csapongó hangulatból, akkor jobb verset írt volna. Csak hogy épen ezt nem tudja. A tokaji hegyről. Lorántffy Zsuzsánna. Gondolatai vannak, de nem hevíti át őket a költészet tüze, azon nyersen, egyhangú prózai nyelven vannak rövid sorokba fűzve. Lehet szép a tapköltemény is, de első sorban mégis csak költeménynek kell lennie. Az utolsó hangok. Olyan ez a vers, mint a mikor ügyes dilettáns hegedűsök fogják a hegedűt s elkezdenek ex abrupto fantáziálni. Forma, tartalom alig van a zenéjükben, néha egymásra jönnek a reminiscenziák, néha egy eredeti, szellemes vagy hangulatos ötlet, — de az egészből nem marad meg semmi. Elszlik, mint a füst a levegőben. Aranyember. Az elmulás leánya. Az elsőben van valami, a mi megkap, ha nem kész is a dolog. A másik reminiscenziákból van összerakva. Mind a kettő azonban olyan, hogy érdeklődést kelt szerzőjük egyéb dolgai iránt.

Képtalány. Az 50-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Nincs olyan gazdag, ki másra ne szoruljon.

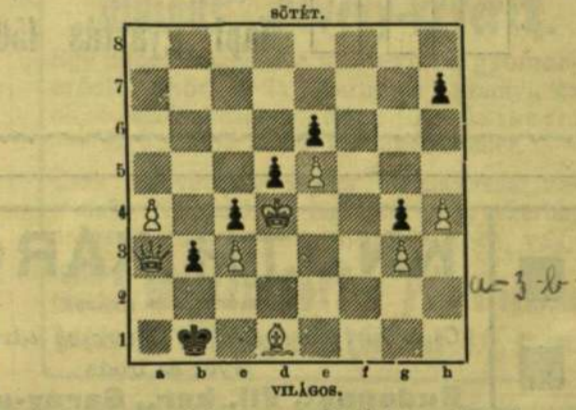
Az 50-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Nincs olyan gazdag, ki másra ne szoruljon.

A «Vasárnapi Ujság» 1908. évi 52-ik számában közölt képtalányokat megfejtették: Antónyi Mihály, Almán Bruno, Benke Balázs, Bély Mihály, Buzás Ferencz, Biki Ferencz, Birgling Gyula, Berecz Péter, Balla Gyula, Barosa Mihály, Bazzay Mihály, Biró Albert, Balogh Róza, Bányay Ernő, Belányi Tivadar, Baditz Alexa, Cizek Károly, Czavák József, Cseh Imréné, Cséleg Gyula, Csányi Róza, Cségesy Tamásné, Csenki Ferencz, Császár Ilonka, Dobi Ida, Dobsa Ferencz, Dömötör Lajosné, Debreczeni jogász és tisztviselői kör, Dudas Gyula, Dizer Albertné, Dömötör János, Egy Előné, E. D., Frindt Antalné, Ferencz Samu, Fejér István, Gáll Béla,

Ghyezy Dénes, Glatt Adolf, Gálszész kath. kör, Györy Lajos, Horváth Vendel, Horváth Lajos, Halász Imre, Havári Dániel, Hajts Jenő, Ilgnerné Szigethy Margit, Igó Elek, Jász-Arokszállási birtokosági kör, Jámbor Lajos, Kőszeghy István, Köröndy Mihály, Kühne Adolf, Kőkedy Miler Szaniszló, Kaufman Gizella, Kendrovich Anna, Kintzig Róbert, Kula István, Kápl István, Kovács Gyula, Kovács István, Klutkócs Elemérné, Lobroszánky Sz., Miklós Katalin, Mátéka József, Molnár Imre, Mader Etelka, Müller Ferencz, Mecezenzfi Kaszinó, dr. Mazuk Kálmán, Michl Károly, Macher Lászlóné, Mezőberényi polgári kör, Medgyessy Emilia, Nagy Endre, Nemesky Andor, Nagy Adám, Nagy István, Nyerges Gyula, Othón kör, Pinter Kálmán, dr. Prohászka Lászlóné, Pech Béláné, Pallaghy Attila, Ruber József, Réthy Árpád, Rácz Lajos, dr. Roményi Antalné, Regéczy Irén, Sándor János, dr. Sárainé Amália, Sebők Boriska, Özy Spasiek Józsefné, Sin István, Szabó János, Szabó András, Szekeres László, Szatmárhelyi áll. el. isk. igazg., Szánthó Elekné, dr. Szigethy Elemérné, Szepes-olasi gazdasági kör, Török Blanka, Tózeg Kálmán, Thoma László, Theil Emilia, Thonka János, Theodorovics Sz., Varga János, Varga Béláné, Vályi Gyula, Vadas Jenőné, Veres Béla, Zalk István, Zlázik László, Zhorella Gyuláné, Zsoldos Irma, Nagy Sándor, Szepsi ifjúsági egyeslet. A nyertesek neveit jövő heti számunkban közöljük.

SAKKJÁTÉK.

A 2624. számú feladvány Jespersen J.-től, Svendborg.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad. Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Eljegyzési-Lakodalmi-Damast-Eolienne - Selyem - mely nyelven intőzendők: 11900 an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (Salvator source) for skin and lithion. It describes the product's benefits for skin conditions and provides contact information for the manufacturer in Zurich.

Advertisement for 'KRISTALIN' (Crystalin) skin cream. It claims to be the latest discovery in skin care and provides details about the product and where to buy it.

Advertisement for 'Vesszőparipalilomtejszappan' (Horse hair soap). It describes the soap's quality and its effectiveness for cleaning and skin care.

Advertisement for 'Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás' (Chemical cleaning, dyeing, steam ironing). It offers professional services for cleaning and dyeing fabrics.

Advertisement for 'Köhögés Réthy-féle ezukorkát' (Cough relief with Réthy's lozenges). It promotes the effectiveness of the lozenges for cough relief.

Advertisement for 'Leichner-féle Zsirpuder' (Leichner's face powder). It features an image of the product tin and describes its benefits for skin.

Advertisement for 'HATÁSOS SZEREK. HAVASI GYOPÁR-CRÉMET' (Effective medicines. HAVASI GYOPÁR-CRÉM). It describes the benefits of the cream for various ailments.

Advertisement for 'Dr. BIRÓ-féle SOVÁNYÍTÓ-LABDÁCS' (Dr. BIRÓ's dietetic pills). It describes the pills as a dietetic aid for weight management.

Advertisement for 'HARISNYAHÁZ!' (Hosiery house). It advertises high-quality hosiery and accessories.

Advertisement for 'Ne vásároljon selymet' (Do not buy silk). It promotes a specific brand of silk and provides contact information for the manufacturer.

Advertisement for 'Rendeléseknél s ziveskedjék lapunkra hivatkozni.' (When ordering, please refer to our page). It promotes a service or product and encourages readers to visit the website.

Advertisement for 'Serravallo CHINA-BOR VASSAL' (Serravallo's China-Bor Vassal). It describes the health benefits of the product, particularly for women's health.

Advertisement for 'CALIFIG' (California fig). It describes the natural benefits of the figs and their use as a health supplement.

Advertisement for 'SERAIL-ARCZENÓCS' (Serail-Arczenocs). It describes the benefits of the product for skin and health.

Advertisement for 'Engedjétek a kicsinyeknek a szabadban való játszást.' (Allow the children to play outdoors). It discusses the importance of outdoor play for children's health.

Advertisement for 'Weszely István' (Weszely István). It promotes the products and services of the company, including sports equipment and clothing.

Large advertisement for 'Ha fáj a feje Beretvás-pastillát' (If your head hurts, take Beretvás-pastillát). It promotes the effectiveness of the tablets for headache relief and provides contact information for the manufacturer.

Az országban a legtöbb díjjal kitüntetve csokor- és koszoru-kötésért.

Pásztory élővirágok kötészete

Budapest, VIII., Rákóczi-út 3., a Pannónia-szálloda mellett.

Képes árjegyzék díjtalan. Telefon - szám: 57-33.

LOHR MÁRIA

Csipke-, vegyszeti tisztító és festészet intézete. Gyár: VIII., Baross-utca 85. Előírások: IV., Eszkü-út 6. VI., Andrassy-út 16. VIII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmad-csád-utca 5. VI., Török-körút 39.

A „Titania“ gyorsgözműgép felülmúl minden mostogatót, bármely konkurrencziához tartozék (olyanokatis, melyek nagy lármával és piaci reklámmal hirdettek). hóférré harmad anyyi időben, mint azelőtt; kiméli a fehérneműt eddig el nem ért módon; megtakarít 75% pénzt és időt és **OLCSÓ** de jó. Sok ezer áll üzemből és ugyanennyi az elismerőlevel. Próbára is.

Titania - mángorló. 17-féle nagyságban 2-3 keményfahengerekkel minden árfokozatban 35 K-tól feljebb. Öt évi jóállás. elsősorú paragonmú becsért. Prospektusok, plakátok és referenciák ingyen. Képviselek keresztek. **TITANIA-MŰVEK** Wels, Felső-Ausztria 20. sz. Gyártanak különlegességek gyanánt: mosógépeket, takarmány-gyorsparóló vetőgépeket, szénagregyákat, szegesszekendőket, különzőket, stb. Részletfizetések szívesen engedtetnek.

Próbálja meg

minden háziasszony és meg fog győződni arról, hogyan kell igazán jó és olcsó rumot és likőröket házilag készíteni.

Watterich likőr és rum esszenciák adagos üvegekben, minden kívánt ízben kaphatók, adagonként 60 fillérért úgy, hogy másfél liter igen jó zamatu

rum 2.88 korona vagy 3 liter igen finom házi likőr legfeljebb 3 koronába kerül.

Csak Watterich nével ellátott üvegek vagy csomagok a valódiak és kaphatók csak kizárólag

Budapest, VII., Dohány-utca 5.

WATTERICH A.

droguista- és esszencia-nagykereskedőnél. Utasítást küldünk ingyen.

BLÜZKÜLÖNLEGESSÉGEK COSZTÜMÖK ALJAK PONGYOLÁK FALUDI LÁSZLÓ

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában legújabbban megjelent:

Alexander Bernát Művészet A művészet értékéről A művészeti nevelésről

Díszes kiállításban, merített papíron ára 4 korona

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Hölgyeim! Kíméljék halálát! Uj! Meglepő hatású Uj! „FRAUENLOB“ szab. természetesen hajló orsó sűtűs nélkül elérhetők egy teljesen leposan fekvő hajfodrot, melynél az általában megkötött öndüszítő minőségű szálaknak. Modern és lényeges hajdíszeknél nélkülözhetetlen. Minden hölgy, a ki a „Frau-enlob“-ot megpróbálja, el van ragadtatva. Azra csak 63 fillér. A droguistától, az illátász-, rövid-árukereskedőtől és fodrásztól csak Frau-enlobot kérjen. A hol nincs, direkt szállítja az osztrák-magyar vészkerépviselet: **RUDOLF POHL, WIEN, II., Valeriestrasse 9-15.**

BUTOR

izléses és szolid kivitelben, teljes lakberendezések készpénz vagy részletre kapható **Sárkány I.** butoriparosnál. Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. műhely és raktár.

Ki a Yes-Oui-Si

ezimű lapot megrendeli, játsza minden megerősítés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előzetes ár negyedevenként minden kiadásra 3 kor. — Megrendeléseket elfogad és mutatványzókat küld a kiadói hivatal, Budapest, Andrassy-út 97. szám.

Rendeléseknél szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

Gondos háziasszonyok

csakis „Divinus“ készítményeket használnak, mi által családjuk és vendégeiknek jót nyújtanak és még pénzt is takarítanak, mivel a „Divinus“ készítmények jók is, olcsók is.

„Divinus“ téa-pasztillák.

Egy doboz tartalmaz 50 drb pasztillát, melyekből egy drb elegendő 2-4 csésze legzamatosabb orosz téa könnyű és olcsó elkészítéséhez. Háztartásban, utazáson, vadászaton stb. nélkülözhetlen. Egy doboz ára 1 kor.

„Divinus“ likőr- és rum-esszenciák

csinos zsebüvegben, minden kívánt ízben. Egy zsebüveg ára 1 korona.

„Divinus“ növény-keverék.

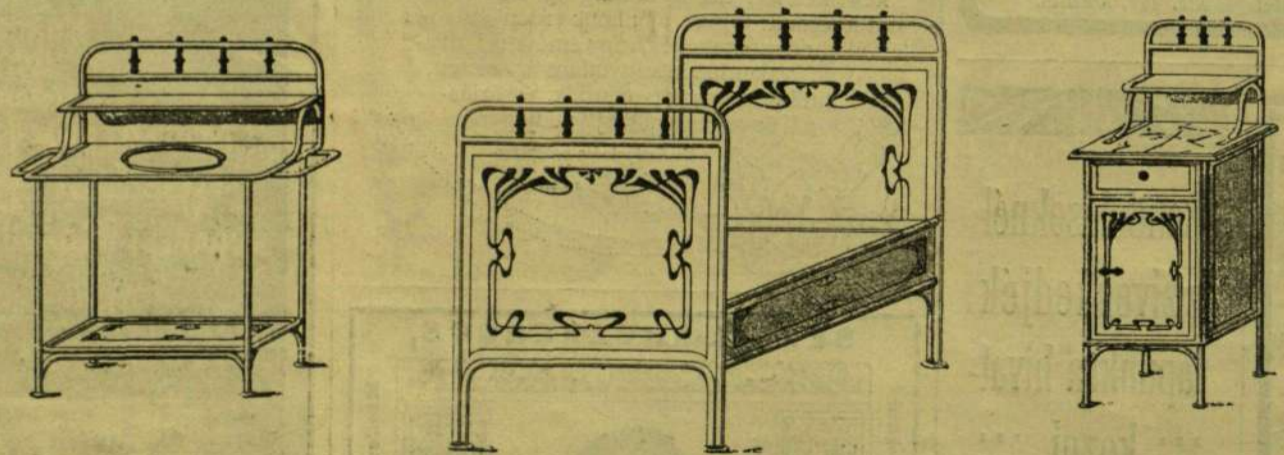
Egy doboz elegendő 5 liter legjobb gyomor-erősítő-likőr (à la Chartreuse) könnyű és olcsó elkészítéséhez. Kitűnő házi szer! — Egy doboz ára 1 korona 50 fillér.

Csak: „Divinus“ védjegy és aláírással valódiak. Kapható a legtöbb gyógyszer-tár, drogeria, fűszer- és csemege-üzletben, vagy küldi a **Waltersdorfer Pál droguista** Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 8a. szám.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 11920 Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda. Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízér-művi emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

VALÓDI RÉZBUTOR, FORRASZ NÉLKÜLI.

Hazai gyártmány! Elismert elsőrendű minőségű. Jobb, szebb, tartósabb és olcsóbb a galvanizált vascsövekből készült fémbutornál. Hézag nélküli, teljesen féregmentes. Nem kell pasztával fényesíteni. Szintartó, takarítása alig kerül munkába, mert legfinomabb angol vernirrel van patinázva. Legalkalmasabb butor: finom hálószobák, szállodák, intézetek, szanatóriumok, kastélyok és kórházak részére. — Izléses, modern minták dús választékban.

PÁPAI és NÁTHÁN vas- és rézbutor gyárosoknál

Budapest, VI. ker., Andrassy-út 2. szám. Saroképület, Foncière-palota.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetük.

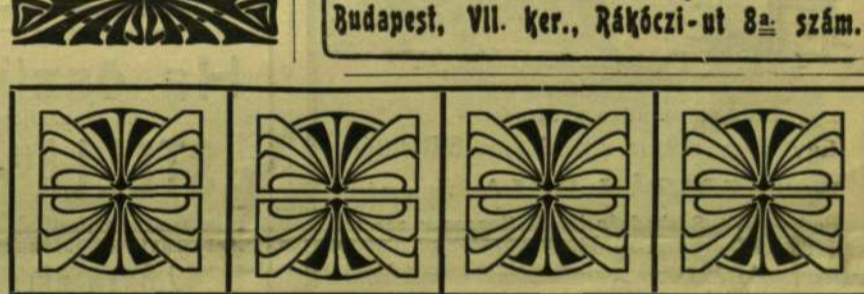
30 f. regényeknek és elbeszéléseknek.

- Ády Endre.** Sápát em-berek és történetek. (497.)
- Agai A. (Porzó.)** A Viola Vira és egyéb elbeszélések. (34. sz.)
- Ambrus Zoltán.** Hajtörpök. Nyolc elbesz. (56.) — Arnykalakok. Hét elbesz. (204. sz.) — Berzesnyai báró és családja. Tollrajzok a mai Budapest-ről. (284-285. sz.) — Kevélyek és lealítottak. (328. sz.)
- Amerikai elbeszélések.** I. sorozat Bret Harie, Mark Twain, Stockton. Fordította Szappanos A. (247. sz.)
- Angol elbeszélők tára** I. Philips, Merrick és Becke. Ford. Marquis G. (218. sz.)
- Barzom milliói.** Barzom önéletrajzából. Ford. Domokos E. (172. sz.)
- Bárony I.** Vadász-történetek. (28. sz.) — Szól a paska. Vadász-történetek. (217. sz.)
- Becsky László.** Amerikába és vissza. (Úti kalandok.) (127. sz.)
- Benedek E.** Apró történetek. (228. sz.)
- Berkeley.** (Charles de.) A kis márkíné. Regény. Fordította Lándor T. (229. sz.)
- Boccaccio.** Válogatott elbeszélések a Dekamerontól. Ford. és bevezetéssel ellátta Radó A. (90. sz.)
- Bourget Paul.** Három elbesz. Ford. Hevesi S. (33. sz.)
- Bródy Sándor.** Emberfejek. (197. sz.) — Az automobil. (409. sz.)
- Butti E. A.** Az erkölestelen. Elbesz. Fordította Tóth B. (38. sz.)
- Capuana Castellanovo.** Olasz elbeszélők tára. Ford. Tóth B. (119. sz.)
- Collins Wilkie.** Párbaj az erdőben. Ford. Mikes L. (308. sz.)
- Collins Wilkie.** A jóslat. Ford. Mikes Lajos. (403. sz.)
- Conan Doyle.** Doktor Holmes kalandjai. (Derektív történetek.) (189, 232, 273, 320, 417, és 457. sz.) — Az Agra kincs. A Sherlock Holmes-esetek V. füzet. Ford. Mikes L. (378-9. sz.)
- Coppée.** Henriette. Fordította Botlikné Tölgyessy M. (82. sz.) — Adós fizess! Regény. Ford. Tóth B. (124. sz.)
- Csehov.** Falusi asszonyok és egyéb elbeszélések. Fordította Szabó E. (90. sz.) — Elbeszélések. Ford. Barabás A. (326. sz.)
- Cyprían.** (Andor József.) Margitka szokása és egyéb történetek. (190. sz.)
- Dandot Alphonse.** Az utolsó lecke és egyéb történetek. (A Contes du Lundi-ből.) Ford. Marquis Géza dr. (438. sz.)
- De Amicis Edmondo.** A bor és egyéb apróságok. Ford. Tóth B. (7. sz.)
- Dickens.** Vialatok. Ford. Pogány I. és Pogány M. (265. sz.)
- Dosztojevszkij.** A játékos naplója. Regény. Ford. Szabó E. (109-170. sz.)
- Droz G.** Az ur, az asszony és a baba. Rajzok a családi életről. Fordította Béri Gy. (39. sz.)
- Ebnzer Eschenbach.** Mária. Krampantuli és egyéb elbeszélések. Fordította Radó Agnes. (471. sz.)
- Endrődi Sándor.** Ghitu. Az otthon világából. (212.)
- Faludi Ferenc.** Három elbesz. a Téli éjszakák-ból. Kinyitja Radó A. (211.)
- Farina Salvatore.** Erősebb a szerelmem. Regény. Fordította Tóth B. (119. sz.)
- Fáy A.** Válogatott mesék. Bevezetéssel ellátta Badics F. (54. sz.)
- Francoia elbeszélők tára.** I. sorozat. Maupassant, Gréville, Ricard, Chautau, Boussergent. Fordította Ambrus Z. (47. sz.) — II. sorozat. Daudet, Claretie, Prevost, Coppée, Aiti, Epheyre. Ford. Ambrus Z. és Botlikné Tölgyessy M. (98. sz.) — III. sorozat. Abont, Lemaire, Villiers de Pisle Adam, C. Mendes, M. Par. Ford. Ambrus Z. és Hevesi S. (161. sz.) — IV. sorozat. Coppée, Maizeroy, Banville. Fordította Dr. Marquis G. (233. sz.) — V. sorozat. P. Louys, Prévozt. Ford. Gábor A. (416.)
- Franco Anatole.** Régi dolgok. Ford. Ambrus Z. (140.) — Gallio. Elbesz. Fordította Gábor A. (421. sz.) — A kyméi énekes. Fordította Nyitrai J. (330. sz.) — Craigneuille. — Patois. Ford. Gábor A. (399. sz.)
- Gorkij Maxim.** Candra Makar és egyéb elbeszélések. Fordította Ambrozovics D. (372. sz.) — Malva. Fordította Yarin. (203. sz.) — Huszonhat és egy. Fordította Isák M. (299. sz.)
- Gorkij Maxim.** A tévedés. A khán és fia. Dal a sólyomról. Ford. Ambrozovics D. (354. sz.)
- Habberton John.** Helén fiaeski. Fordította Gábor A. (362-363. sz.)
- Haracoourt E.** Légvadás és egyéb elbeszélések. Ford. Gábor A. (358. sz.)
- Holtai Gáspár.** Válogatott mesék. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Imre L. (96. sz.)
- Holtai Jenő.** Gerlie és egyéb elbeszélések. (248.) — A Venusz-büncz és egyéb elbeszélések. (423. sz.)
- Herzog Ferenc.** Elbeszélések. (198. sz.)

Teljes jeggyel kívánatra készíttel küld minden könyvkereskedés. Kaphatók minden könyvkereskedésben és nagyobb pályaudvaron Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részv. társ.-nál Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 21. szám.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLODA

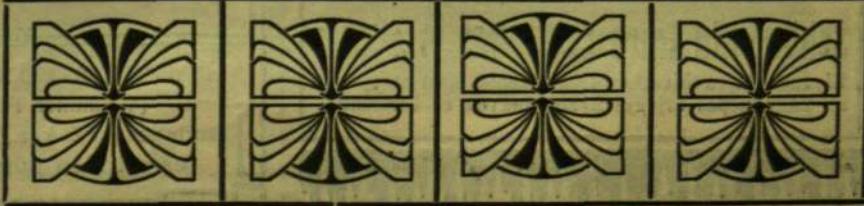
Budapest, IV., Egyetem-utca 5. Elsőrangú belvárosi szálló. 75 szoba, új butorral felszerelve. Feltétlen tisztaság. Pensio. Kitűnő ésterem. Jutányos árak. Szabó Imre tulajdonos.

REKLAM A KULTURA FOKMÉRŐJE! CSAK ERŐS KÖZGAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMELI ÉLET BECSÜLMEG ÉS FOGJA FEL A HIRDETÉS EREJÉT, HATASÁT, HATALMÁT

BLOCKNER HIRDETŐ IRODÁJA BUDAPEST IV. SÜTŐ UTCA 6. AVILÁG ÖSSZE HIRLAPJAI; FOLYÓIRATAI NAPTÁR VÁLLALATAI RÉSZÉRE KÖZVETIT HIRDETÉSEKET

CÉLIRÁNYOS SZAK SZERŰ FELVILÁGOSÍTÁSSAL, ELŐNYÖS KÖLTSÉGSZÁMITÁSSAL DIJMENTESEN SZOLGÁL AZ IRODA

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***
Budapest, IX. ker., Kinizsy-utca 14. szám. Cégtulajdonos: Kovács Endre.

Külföldi: Páris, Bécs, Budapest, Szeged. —
Alapítva 1864. Telefon 63-36.
Videki megbízások pontosan teljesítenek.

Gyűjtőtelepek:
Andrássy-út 50. szám.
Lipót-körút 16. szám.
Isabella-utca 66. szám.
Rákóczi-út 78. szám.
Üllői-út 30. szám.
Váci-utca 51. szám.

Modern zeneköltők albuma

Operettek, táncok, dalok, cabaretszámok, kuplék gyűjteménye. — A Népszínház-Vigopera, a Magyar-színház, a Király-Színház, a Fővárosi Operaház és az összes Cabaretok műsorából egy szép kiállításban jelent meg. A kötet 107 oldalra terjed és macsiban foglalja Lehár, Mader, Szabados, Szirmai, Linka, Carrillo, Hetényi, Zerovits és más híres zeneszerzők legjobb termékeit. E gyűjtemény, mely külön-külön 70 koronába kerül,
5 K 80 f.-ért bérmentesen kapható ZIPSER és KÖNIG
zeneműkereskedésében Budapest, Andrássy-ut.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere a Phosphatine Falières.

Kapható minden gyógyszerért
Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér.
Főraktár: ZOLTÁN BÉLA gyógyszerár
Budapest, V. Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok)
Erdeklődőknek ismertetőfüzet díjtalanul

Páratlan és csodás hatású arczszipítő és finomító a Földes-féle
Margit-crème
főni körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön színezt. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-zsappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Ha őszül a haja, ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán.

Legtökéletesebb arcztisztító- és szépitő-szerek minden arcot üdít, frissít és szépit a KRIEGER-féle
AKACZIA-crème 2 korona
-puder 1 korona
-zsappan 1 korona
Törvényesen védve. Hatásuk csodás. Széplőt, májfoltot, ráncot, pattanást biztosan eltávolít. Nemesen használban, hanem az egész világon kedveltségnek örvendenek. — Főraktár: Korona-gyógyszertár Bpest Kálvin-tér Postal szék. naponta.

Most jelent meg!
A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA
Szerkesztő LÓCZY LAJOS
X. kötet:
STEIN AURÉL
HOMOKBA TEMETETT VÁROSOK
38 szöveggéppel, 12 műmelléklettel és egy térképpel
Ára diszkótésben 8 korona
Kapható:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

ÉKSZEREK EZÜSTNEMŰEK

egyházi szerek, órák, angol, francia és kínai stílusú dísz tárgyak gyári áron a legújabb angol rendszer szerelt be-szerkesztők részletfizetésre
Sárga János ékszergyáros
Kolozsvárt. — Képes nagy árjegyzék ingy.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

Párisi elítélés Grand Prix 1900.
mosóvíz lovak számára Szóvdjegy, ezimke és csomagolás védve.
Egy üveg: ára 2 K 80 f.
40 év óta az udvari- és versenyistállóban van használatban nagyobb strapáknál elő- és uteró-sítól, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat
Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellék-lettel együtt valódi. Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 26.

Akar-e szép lenni?

Akkor ne használjon mást, mint a legjobbnak általában elismert Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, a melytől rózsás, üde, selymes arcbőrt nyer, eltünteti a ráncokat, szeplőt, májfoltot, pattanásokat, stb.
Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló háziszor torok-, szemgyulladás, izadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és épentartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális háziszor gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.
Egy doboz ára 30 és 75 fillér.
Rogátsy-féle borax-crém 1 K, borax-zsappan 80 f. borax-póder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.
ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 10. szám.

A MAGYAR GAZDÁK LEGNAGYOBB ELLENSÉGE A TŰZ,

mely a forró nyári szárazságban évről-évre óriási károkat okoz. Nagy gazdaságokat, egész községeket pusztít el. Legjobb védelem a tűz ellen a
MINIMAX
önműködő tűzoltó készülék, melylyel bármely laikus még esirájában elfojthatja azt.
Erről számtalan bizonyítvány tanusok!
Az ország legnagyobb birtokosai sok száz példányban szerették be Minimax kézi tűzoltó készülékeinket.
Felvilágosítással szívesen szolgál a
Magyar Minimax Gyár Részv.-Társ.
Budapest, VII. ker., Ilka-utca 31.
Telefon 37-31. Telefon 37-31.

4. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 24.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világkronikával negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postai meg-határozott viteldij is eszotandó.

MÁNYOKY ÁDÁM ÚJONNAN FÖLFEDEZETT KÉPE.

RENDKÍVÜL BECES művészi alkotás került Münchenből Magyarországra. A festmény női arcképet ábrázol, mestere Mányoky Ádám. Évek sora óta foglalkozom a II. Rákóczi Ferenc és Erős Ágost udvari festőjének életrajzával, — de a művész életéhez való történeti és művészeti adatok nem is esurrannak, csak esőppennek. Az életrajzi adatok nagyon szét vannak szórva. II. Rákóczi Ferenc korából azon a tényen kívül, hogy ott működött, történeti adat alig maradt ránk. Tudom, hogy a fejedelem idejében Mányoky Ádám diploma-cziai küldetésben megfordult Hágában, azután Berlinben festett, és pedig egy nagy képet a gárdaezred számára, s megfestette Knobel-dorff-nak, a Sanssouci kastély építőjének arcképet, mely jelenleg is Berlinben van Seidel Pál, a Hohenzollern-múzeum igazgatója tulajdonában.

Később jött a nagy politikai válság, a fejedelem külföldre távozott, örök időkre elbűsű-zott hazájától s kedves udvari festőjét, Mányoky Ádámot Erős Ágost lengyel király és szász választó-fejedelem kegyeibe ajánlotta.

Rákóczi korából egy ismert festménye maradt fenn napjainkig, s ez a nagy fejedelem gyönyörű arcképe, melyet évekkel ezelőtt talál-tam meg Drezdában a Taschenburg-kastély-ban még Albert király idejében. Rákóczi Fe-renc udvarában azonban egyéb dolga is akadt a művésznek, ki a híres szép asszonyok festője volt, s így lehetetlen, hogy Rákóczi fele-sége: hesseni Amália, Bercsényi Miklós neje: a híres szép Csáky Krisztina grófné és más asszonyok és urak arcképet meg ne festette volna. A háborús időkben ezek a képek mind elkallódtak. Lehet, hogy még mind megvannak a lengyel kastélyokban, lehet, hogy később az oroszok hurezolták el onnét messze hazájukba. Az eddigi kutatás nem akadt nyomukra.

Mikor Rákóczi Ferenc Mányoky Erős Ágost szolgálatába ajánlotta, a lengyel király Karls-badban volt kúrán, s ott kelt, Wiltzau gróf által ellenjegyzett dekrétummal évi ezer tal-ler fizetéssel kinevezte udvari festőjévé, egy-ben utasította őt, hogy utazzék Krakóba, s ott kezdje meg működését. A király a szép asz-szonyok rajongó tisztelője levén, tudta, hogy akkoriban a sok közül egyik barátja: Lubo-

mirska hercegnő Krakóban a kolostorban tar-tózkodott ideiglenesen, s Mányoky első fest-ménye tényleg a szép hercegnő képe volt, mely ma is Taschenburg kastélyban van Drez-dában. Másik barátja a híres Königsseg

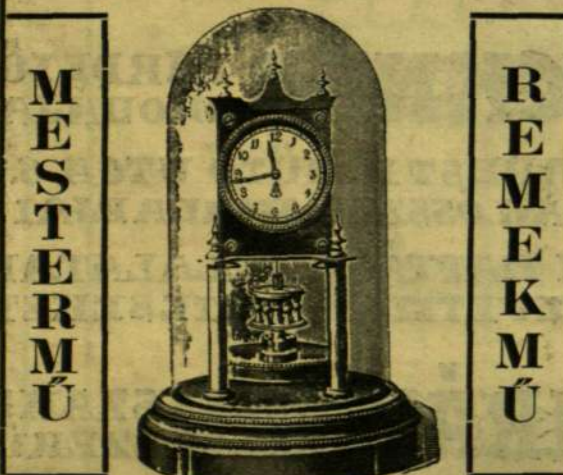
grófnő volt, kinek arcképet azonban nem ta-láltam meg. Későbbi éveiben a király bensőbb viszony-ban állott Carignan hercegnővel, kinek arcz-képet évekkel ezelőtt megszerezte a Szép-

NŐI ARCKÉP.
Mányoky Ádám újonnan felfedezett festménye Nemes Marczel gyűjteményében.

400 napig járó óra. Az óra-ipar mesterműve.

Ezen óránál különlegességet képez azon körülmény, hogy a legérzékenyebb részt, az inga-rugót, a szabadalmazott védőhüvely a legtökéleteseb-ben védi. Ha mérlegeljük, hogy a legcsekélyebb el-görbülésnél az óra szenved, úgy mindenesetre ért-hető, ha ezen nagy pontosságú óramű a szabadal-mazott védőhüvely nélkül nem ér semmit és az olyan óra értéktelen. Ez az általam szállítandó óránál ki van zárva, mert az mind és pedig kivétel nélkül ingarugó védőhüvellyel van ellátva. Az itt rajzban bemutatott 400 napig járó óra 29 cm. magas, látható szabadalmazott óraművel, két rézszaloppal gyönyörűen kiállítva, üvegbura alatt 55 K. Ezen órát évenként csak egyszer kell felhuzni.

görbülésnél az óra szenved, úgy mindenesetre ért-hető, ha ezen nagy pontosságú óramű a szabadal-mazott védőhüvely nélkül nem ér semmit és az olyan óra értéktelen. Ez az általam szállítandó óránál ki van zárva, mert az mind és pedig kivétel nélkül ingarugó védőhüvellyel van ellátva. Az itt rajzban bemutatott 400 napig járó óra 29 cm. magas, látható szabadalmazott óraművel, két rézszaloppal gyönyörűen kiállítva, üvegbura alatt 55 K. Ezen órát évenként csak egyszer kell felhuzni.

Schönwald Imre óramester és ékszer-gyáros Pécs 15. szám. Ki ezen lapra hivatkozik, megkapja most megjelent új, nagy képes árjegyzékemet ingyen és bérmentve.